ספר

בְּרָכָה וּפַרְנָסָה

עֶנְטהַאלט:

בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן אוּן קְרִיאַת־שְׁמַע.

אוֹיךְ פִֿיעלֶע נֶאטִיגֶע דִינִים אוּן מִנְהָגִים פִֿיר יֶעדֶען יוּדֶען מִן הַבּוֹקֶר עַד הָעֶרֶב.

מִיר הָאבֶּען דַארִין גֶעשְׁטֶעלְט פִיעלֶע הוֹסָפוֹת וּמַעֲלוֹת, ווֶעלְכֶע מִיר הָאבֶּען אִיבֶּערְזֶעצְט אוֹיף רֵיין יוּדִישׁ כְּדֵי יֶעדֶער זָאל זֵיי קֶענֶען פֶערְשְׁטֶעהְן. אַלֶע דִי מַעֲלוֹת אוּן הוֹסָפוֹת זֶענֶען מְבוֹאָר אוֹיף דֶער צְווֵייטֶער זַייט.

פערלאג און אייגענטהום, פון אמקרויט און פריינד

מסחר־ספרים

פשעמישל

שנת תער״ב לפ״ק

Nachdruck Verboten!!!

BERACHA UPARNASAHA

Verlag und Eigenthum von AMKRAUT & FREUND

Buchhandlung Przemyśl, (Galicien).

1912.

324

		זייטע
א)	דינים ווי יעדער יוד זאל זיך נוהג זיין, בעת ער וואכט-אויף אין דער פריה פונ'ם שלאף	3
ב)	ברכת נטילת ידים .	5
ג)	ברכה זאגען ארויסגענומען פון טייערע סדורים	6
ד)	ברכה זאגען פיר פרויען	6
ה)	גאנץ קריאת שמע צו דער ברכה .	8
ו)	הנהגות ישרות לסעודה	10
ז)	דינים פון וואשען צו דער סעודה .	11
ח)	מעשה נורא פון האר"י הקדוש ממים האחרונים .	14
ט)	פסוקים וואס מען זאגט פאר'ן בענשען	15
י)	ברכת המזון מיט עברי-טייטש	15
יא)	מעשה רב	23
יב)	אמרי קדושים .	23
יג)	ילקוט יצחק .	23
יד)	ברכה אחרונה.	24
טו)	דינים פון ברכת הנהנין	25
טז)	בר-מצוה	26
יז)	ברכת הגומל ,	27
יח)	נאכט-ליינען .	26
יט)	גאנץ קריאה-שמע ליינען	28
כ)	משלי יששכר .	33
כא)	די ערשטע 4 קאפיטלען תהלים	35
כב)	חשבון הנפש .	37
כג)	די ודוי.	38
כד)	תחנה שלשה שערים.	40
כה)	דינים פון חלה	41
כו)	משלי מוסר .	45
כז)	ברכת הדלקת נרות של שבת	47
כח)	גאט פון אברהם	48
כט)	גאנץ הבדלה .	48
ל)	און מעהר מעלות וועלען די קויפערס פינדען.	

רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה׳ .

אִיטְלִיכֶער מֶענְשׁ אִיז שׁוּלְדִיג גָאטְס פָארְכְטִיג צוּ זַיין אוּנ מִיט עֶהְרֶע אוּנ פָארְכְט פַאר זַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען צוּ דִינֶען אַלְס וָואס עֶר הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען צוּ טְהוּן דַאדוּרְךְ וֶועט דֶער מֶענְשׁ זוֹכֶה זַיין צוּ עוֹלָם הַבָּא אִין פָּסוּק שְׁטֵייט וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקּוֹתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם) דָאס אִיז טַייטְשׁ אִיהר זָאלְט הִיטֶען מַיינֶע גֶעזֶעץ אוּנ מַיינֶע גֶערֶעכְט וָואס דֶער מֶענְשׁ וֶועט זֵיי טְהוּן וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ הָאבֶּען דָס אֵייבִּיגֶע לֶעבֶּען . אִין (סֵפֶר שְׁלֹ״ה) שְׁטֵייט אִין פֵּירוּשׁ אוֹיף דֶעם וָוארְט (וָחַי בָּהֶם) דֶער מֶענְשׁ זָאל לֶעבְּהַאפְט אוּנ מִיט פְרִישׁ גֶעמִיט דִי מִצְוֹת טְהוּן. נִיט טְרוֹירִיג אִין גָאטְס דִינְסְט זַיין. דֶען אָפְט מַאכְט דֶער יֵצֶר הָרָע דִי מֶענְשֶׁען טְרוֹירִיג דָאס זֵייא דִי תּוֹרָה אוּנ תְּפִלָּה פַאר זוֹימֶען. דֶער מֶענְשׁ זָאל גִידֶענְקֶען דָאס גָאט הָאט אִיהְם זַיין נְשָׁמָה אִין דֶער פְרִיא צוּרִיק גֶעגֶעבֶּען. עֶר הָאט דָאךְ גֶעקָאנְט אִין שְׁלָאף טוֹיט בְּלַייבֶּען לִיגֶען . וּבִפְרַט ווִי דִי (סִפְרֵי מוּסָר) שְׁרַייבֶּען דָאס דִי נְשָׁמָה שְׁרַייבְּט אוֹיף אַלֶע נַאכְט אִיהְרֶע עֲבֵירוֹת נָאר גָאט הָאט זִיךְ אִיבֶּער אִיהְם עֶרְבַּארִימְט אוּנ הָאט אִיהְם פְרִישֶׁען כֹּחַ גֶעגֶעבֶּען אַזוֹי זָאל עֶר אוֹיךְ אַלֶע מָאל זֶעהְן גָאטְס דִינְסְט צוּ פַאר רֶעכְטֶען אַזוֹי גְלַייךְ דַאנְקֶען אוּנ לוֹיבֶּען אִיהְם גְלַייךְ בַּיי דֶעם אוֹיף שְׁטֵיין אוֹיב עֶר הָאט זִיךְ נָאךְ נִיט גֶעוַואשֶׁען אַזוֹי זָאל עֶר זָאגֶען :

מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ :

דָאס אִיז טַייטְשׁ אִיךְ דַאנְק דִיר לֶעבֶּעדִיגֶער גָאט אוּנ פַארְשְׁטַאנְד הַאפְטִיגֶער קֶענִיג דָאס דוּ הָאסְט מִיר מַיין נְשָׁמָה ווִידֶער גֶעגֶעבֶּען מִיט דַיין עֶרְבַּארְמוּנְג גְרוֹיס אִיז דַיין וָוארְהֵייט. מֶען מֶעג דָאס נָאךְ אוּם גֶעוַואשֶׁען זָאגֶען וַוייל קֵיין שֵׁם אִיז אִין דֶעם נִיט גֶעדֶענְקְט :

אִין (שֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן ב) שְׁטֵייט (אַל יֹאמַר אָדָם) דֶער מֶענְשׁ זָאל נִיט זָאגֶען אִיךְ בִּין בְּחַדְרֵי חֲדָרִים פַארְשְׁלָאסֶען אִין מַיינֶע שְׁטוּבֶּען וֶוער זֶעהְט מִיךְ וֶוען אִיךְ בִּין נִיט בִּצְנִיעוּת. דֶען הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ אִיז (מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ). פַאר גָאט אִיז נִיט פַארְבָּארְגֶען עֶר זֶעהְט אַלֶעס וָואס אִין דֶער פִינְסְטֶער אוּנ פַארְבָּארְגֶענְהֵייט גְלַייךְ ווִי עֶס גֶעשֶׁעהְן וַואר בַּיי לִיכְט אוּנ אָפֶענְבַּאר וֶוערְט

געטהון

געטהון דרום זאל מען זיך דאס העמד בצניעות אן טהון אויף דעם בלויסען גוף נישט פאר די פיער ווענד זעהן צו לאזען. מען מוז דאס העמד איבער דעם קאפ נעמען ווען מען ליגט נאך אין בעט אונ איין האנד אריין שטעקען דער נאך דעם אנדערען. ווער עס איז זיך אין די אלע זאכען נוהג בצניעות דער האט (יראת שמים בלבו) אונ איז איין (בן עולם הבא):

אזוי באלד וויא מען שטייט אויף זאל מען זיך דריי מאל אויף איטליכער האנד וואשען. מען נעמט דם כלי מיט וואסר אוים דר רעכטע האנד אין דר לינקע אונ מען גיסט מיט די לינקע האנד אויף דר רעכטע האנד דר נאך מיט דר רעכטע האנד אויף דר לינקע האנד אונ אזוי דריי מאל. די מקובלים שרייבן דס איין רוח רעה רוהט אויף די הענד ביי נאכט וום איז מטמא דעם מענש אונ עס גייט ניט אוועק ביז מען הט זיך דריי מאל געוואשן מיט איין כלי דרום האבען אונזערע חכמים געזאגט ווער עס גייט פיר איילען אום געוואשען איז חייב מיתה דרום זאל מען ביי דעם בעט האבען שטיין איין כלי מיט וואסער. מען דארף זיך ניט אום געוואשען אן ריהרען אן מויל אדער אן נאז אויך ניט אן די אויגען אונ די אויערען מען זאל זיך אויך דאס מויל פון שליים אויס וואשען כדי מען זאל קענען גאט לויבען מיט איין ריין מויל. אפילו בתענית יחיד מעג מען דאס טהון ווען ער איז געוואהנט. אבער אין תענית צבור דארף מען דאס ניט צו טהון. אויך זאל מען זיך דאס פנים וואשען. דאס וואסער וואס מען האט דארין עטוואס אויסגעשווענקט אדער איין מלאכה דאמיט געטהון דארף מען ניט צו נטילת ידים געברויכען. בשעת הדחק ווען מען באקומט ניט קיין וואסער מעג מען די הענד אין שניי אויף דריי ערטער איין שטעקען מען בעדארף אזוי אכטונג צו געבען אויף די ווייבער וועלכע גייען אום מיט דעם עסען דאס זי זאל זיך רעכט נאך דעם דין וואשען דעמיט וועט זי ניט מטמא זיין דאס עסען מיט רוחות רעות וועלכע קענען דעם מענש ברענגען צו אנדערע עבירות. אויך זאל מען ניט נעמען פון איינעם וואס האט זיך ניט געוואשען:

וויל איטליכער מענש געוויינטליך איז ביי נאכט (משתין) צו זיין אדער זיין צורך צו טהוי. האבען אונזערע חכמים מתקן געוועזען דאס מען זאל אין דער פריא גליך זאגען די ברכה אשר יצר אונ ווייטער די אנדערע ברכות. אויך אין מיטען טאג ווען מען האט זיין צורך געטהון קטנים אדער גדולים מוז מען זיך וואשען אונ די ברכה אשר יצר זאגען מיט כוונה דען ווען דער

מענש

מענש קען הלילה זיין צורך ניט טהון וואלט ער קראנק געווארען און האט געקאנט שטארבען דערפון דרום געהער ער גאט צו דאנקען דערפאר:

מען דארף קיין ברכה ניט זאגען ביז מען זעהט זיך ארום אויב קיין צואה אדער השתנה אין דעם חדר איז. מען דארף אויך קיין ברכה זאגען ווען מען האט ניט ארום לייב קיין גארטעל פון וועגען (לבו רואה את הערוה) אויך איז אסור ברכה צו זאגן ווען זיינע אויגען זעהן איין ערוה אפילו פון איין קינד:

איין זכר זאל זיך זיין ארבע כנפות אן טהון און ניט גיין פיער איילען וויט אהן ציצית מען דארף אויך ניט גיין ד׳ אמות מיט בלויסען קאפ און מען דארף אויך ניט געדענקען דעם נאמען פון גאט מיט דעם בלויסען קאפ:

איידער מען זאגט די ברכה נטילת ידים זאל מען אין מחשבה האבען די גדולה פון השם יתברך. ער זאל זאגען איך בין אנגעברייט צו לויבען מיין באשעפער דער וואס איז איין יחיד ומיוחד דער איינציגער דער העכער איבער אלע עולמות אזוי וואהל דער עולם פון די הימלען מיט אלע שטערן אלץ אויך דער עולם המלאכים און עולם הכסא זענען אלע נאר גערעכענט אלס איין זענפט קערנדעל דען אלץ איז פון איהם ענטשטאנדען אלץ האט ער באשאפען:

און מען וואשט זיך און מען זאגט די צוויי ברכות על נטילה ידים און אשר יצר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ אֲפִילוּ שָׁעָה אֶחָת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

ווער עס איז ניט געשלאפען ביי נאכט מוז ער זיך דאך אין דערפריה וואשען אבער ער דארף קיין ברכה (על נטילת ידים) זאגען אזוי איז אויך דער דין ווער עס שלאפט ביי טאג אדער ווער עס וואשט זיך פארטאג:

די קינדער וועלכע קענען נאך ווייניג רעדען זאל מען זיי פארזאגען די

ברכה

בְּרָכָה עַל נְטִילַת יָדַיִם אוּנ תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה ווִי דָא פַאר אוּנְז גֶעדְרוּקְט אִיז. אוּנ וֶוען זַיי קֶענֶען שׁוֹין עֶטְוָואס מֶעהר רֶעדֶען זָאל מֶען זַיי אוֹיךְ פָארְזָאגֶען דִי פַּרְשָׁה פוּן קְרִיאַת שְׁמַע אוּנ דִי בְּרָכָה פוּן צִיצִית:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

בְּרָכָה פַאר זְכָרִים:

תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב: בְּרָכוֹת יָחוּלוּ עַל רֹאשִׁי: שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ: תּוֹרָה תְּהֵא אֱמוּנָתִי וְאֵל שַׁדַּי בְּעֶזְרָתִי: וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ:

דִי גְמָרָא זָאגְט דֶער יוּד וָואס גֶעהְט אָנְגֶעטְהוּן מִיט כְּשֵׁר'ה צִיצִית וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ זֶעהְן דִי שְׁכִינָה. דֶער וָואס אִיז מְקַיֵּים דִי מִצְוָה צִיצִית אִיז בַּיי הקב"ה גְלַייךְ ווִי עֶר וָואלְט מְקַיֵּים גֶעוֶועֶן דִי גַאנְצֶע תּוֹרָה אוּנ פַאר דִי מִצְוָה צִיצִית וֶועט עֶר הָאבֶּען אַזוֹ פִיעל שְׂכַר גְלַייךְ ווִי עֶר וָואלְט דִי גַאנְצֶע תּוֹרָה מְקַיֵּים גֶעוֶועֶן אוּנ אֲפִילוּ ווַייבֶּער וָואס זַיי דַארְפֶען נִיט גֵעהְן אָנְגֶעטְהוּן מִיט צִיצִית פוּן דֶעסְט וֶועגֶען וֶועלֶען זַיי אוֹיךְ הָאבֶּען שְׂכַר פוּן דִיא מִצְוָה צִיצִית ווַייל זַייא גֶעבֶּען אַכְטוּנְג זַייעֶרֶע קִינְדֶער זָאלֶען גֵעהְן מִיט צִיצִית דְרִיבֶּער דַארְף יֶעדֶער יוּד גֵעהְן אָנְגֶעטְהוּן אַ טַלִּית קָטָן מִיט כְּשֵׁר'ה צִיצִית:

קִינְדֶער וָואס זֶענֶען אָרֶעמְלִיךְ דָאס זַיי קֶענֶען זַייעֶרֶע קְלֵיידֶער הַאלְטֶען רֵיין פוּן טִנּוּפוֹת זָאל מֶען זַייא אֵיין אַרְבַּע כַּנְפוֹת מַאכֶען מִיט פִיעֶר כְּשֵׁר'ה צִיצִית

אוּנ

בְּרָכָה פַאר נְקֵבוֹת:

תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב: שְׁמַע בְּתִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטְּשִׁי תּוֹרַת אִמֵּךְ: תּוֹרָה תְּהֵא אֱמוּנָתִי וְאֵל שַׁדַּי בְּעֶזְרָתִי: וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ:.

וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

גָאט אִיךְ הָאף צוּ דִיר הַיינְט אוּנ אַלֶע מָאל. אִיךְ ווִיל גוּט זַיין אִיךְ ווִיל פְרוּם זַיין אִיךְ ווִיל טְהוּן וָואס גָאט הֵייסְט וָוס טַאטֶע מַאמֶע הֵייסֶען וָואס אַלֶע גוּטֶע אוּנ פְרוּמֶע לַייט הֵייסֶען מִיר טְהוּן צוּם גוּטֶען. אַ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה זָאל קוּמֶען אוֹף מִיר אוּנ אוֹף מַיינֶע טַאטֶע מַאמֶע אָמֵן:

לִיבֶּער הֶער גָאט אִיךְ בִּין הַיינְט אוֹיפְגֶעשְׁטַאנֶען צוּ דַיין הֵיילִיגֶע דִינְסְט אוּנ צוּ דַיין הֵיילִיגֶע לוֹב. דָאס הֶעט אִיךְ גֶערֶען

געטוהן

בְּרָכָה פַּאר נְקֵבוֹת:

גְעטוּהֶן לִיבֶּער הֶער דוּ זָאלְסְט מִיר צוּ שִׁיקֶען דְרַיי גוּטֶע גְעבֶּענְשְׁטֶע מַלְאָכִים אֵיינֶער זָאל מִיךְ שְׁפַּייזֶען. דֶער אַנְדֶערֶער זָאל מִיר מַיין שְׁטֶעג אוּנ וֶועג וַוייזֶען. דֶער דְרִיטֶער זָאל מִיךְ לֶערְנֶען אַ סַךְ צוּם דֶער גֶעהְר. אַלְדֶעס גוּטְס וָואס צוּ מִיר גֶעהֶער. תּוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בַּייא דֶעם לִיבֶּען הֵיילִיגֶען פָּאטֶער וָואס אִיבֶּער אוּנְז אִיז אוֹיבֶּען. אִיךְ זָאל אִיהם קֶענֶען דִינֶען אוּנ לוֹיבֶּען וִוי הוֹךְ גֶעלוֹיבְּט אִיז דָאס דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען אָנְצוּרוּפֶען. לִיבֶּער הֶער דוּ בִּיזְט מַיין פָּאטֶער אוּנ אִיךְ בִּין דַיין זִינְדִיג קִינְד פֶּערְגִיבּ מִיר גָאט אַלֶע מַיינֶע עֲבֵירוֹת אוּנ בִּיטֶערֶע זִינְד. אַזוּ וִוי אֵיין פָּאטֶער צוּ זַיין קִינְד. אִיךְ הָאבּ גֶעזִינְדִיגְט גֶעגֶען דִיר אוּנ גֶעגֶען עֶלְטֶערֶע לַייט. חָטָאתִי עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: ג״פ יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בּוֹטֵחַ בָּךְ: ג״פ יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: ג״פ אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: גָאט שִׁיק מִיר צוּ דַיין הִילְף אוּנ דַיין שָׁלוֹם דַיין טְרָאסְט אוּנ דַיין גְנָאדֶע. הַארְצִידִיגֶער פָּאטֶער עֶרְבַּארֶעם דִיךְ אִיבֶּער מִיר אוּנ אִיבֶּער מַיינֶע טַאטֶע מַאמֶע אָמֵן סֶלָה:

בְּרָכָה פַּאר זְכָרִים:

אוּנ זָאל זַייא לֶערְנֶען זָאגֶען דִי בְּרָכָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת צִיצִית:

מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם:

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת צִיצִית לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ אָמֵן סֶלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה:

מֶען דַארְף זָאגֶען אָמֵן נָאךְ דִיא בְּרָכָה:

וְהַעֲרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁיעוּר. הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרְאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּירוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לְעוֹלָם הַבָּא: וְאֵלּוּ הֵן. כִּבּוּד אָב וָאֵם. וּגְמִילוּת חֲסָדִים. וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית. וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים. וְהַכְנָסַת כַּלָּה. וְהַלְוָיַת הַמֵּת. וְעִיּוּן תְּפִלָּה. וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵירוֹ (וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ) וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

אֱלֹהַי. נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא. אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי. וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי. וְאַתָּה עָתִיד לִטְּלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא. כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ. וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף יְיָ בָּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם

וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְיָ נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אוֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפוֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבוֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת:

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת שַׁלִּיט בְּעֶלְיוֹנִים וּבְתַחְתּוֹנִים תֵּן בִּי כֹּחַ לַעֲבוֹדָתֶךָ וּלְיִרְאָתֶךָ וּלְתוֹרָתֶךָ שֶׁיְּקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב בְּכָל עֵת יִהְיוּ

בְּגָדֶיךָ לְבָנִים. וְשֶׁמֶן עַל רֹאשְׁךָ אַל יֶחְסַר וְאֶהְיֶה כְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה אֲשֶׁר נָפַחְתָּ בִּי כְּדֵי שֶׁאַחֲזוֹר לֶעָתִיד לִמְקוֹר שֶׁהָצַבְתָּ נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי מִשָּׁם שֶׁלֹּא אֶכָּלֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא אֵבוֹשׁ לְעוֹלָם הַבָּא וְלִהְיוֹת מוּכָן וּמְזוּמָן מֵאוֹתָם הַנּוֹחֲלִים לַחֲזוֹת בְּנוֹעַם יְיָ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד אָמֵן:

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ. בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר נִבְרָא: לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ, כֹּל אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא: וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל. לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא: וְהוּא הָיָה. וְהוּא הֹוֶה. וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה: וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי. לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה: בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית. וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה: וְהוּא אֵלִי וְחַי גּוֹאֲלִי. וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה: וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי. מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא: בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה: וְעִם רוּחִי גְּוִיָּתִי. יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

הנהגות ישרות לסעודה

דִי תְּפִלָּה זָאל מֶען זָאגֶען אֵיידֶער מֶען וַואשְׁט זִיךְ:

אַתָּה דוּ בִּיזְט גָאט דֶער הֶער דֶער דָא שְׁפֵּייזְט אוּנ עֶרְנֶעהְרְט אוּנ זֶעטִיגְט מִיט דַיינֶע גְנָאד אָן אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִישׁ פוּן גְרוֹס בִּיז קְלַיין דוּ בִּיזְט דֶער וָואס גִיבְט טֶעגְלִיכֶעס בְּרוֹט אָן זַיינֶע פְרוּמֶען. דוּ בִּיזְט דֶער דָא גֶעדֶענְקְט צוּ אֵייבִּיג זַיין בּוּנְד. דוּ גִיזְט דֶער וָואס אַלֶע צוּ אִיהְם הָאפֶען אִינ גִיבְּסְט זֵיי צוּ עֶסֶען אִיהְרֶע צַייט. דוּ עֶפֶענְסְט דַיינֶע הֶענְר אוּנ שְׁפֵּייזְט אַלְץ וָואס דָא לֶעבְּט. דוּ בִּיזְט דֶער דָא גִיבְּט שְׁפֵּייז צוּ דִי הוּנְגֶערִיגֶע אוּנ צוּ אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִישׁ דֶען דַיינֶע גֶענָאד זֶענֶען צוּ אֵייבִּיג:

וּבְכֵן נוּן לָאז עֶס בֶּעוִוילִיגְט פוּן דִיר זַיין. דוּ גָאט מַיין הֶער אוּנ הֶער פוּן מַיינֶע עֶלְטֶערֶען. (הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה) אֵייבִּיגֶער גָאט דָאס מִיר קִינְדֶער פוּן (אַבְרָהָם יִצְחָק אוּנ יִשְׂרָאֵל) דִי וָואס הָאפֶען שְׁטֶעטְס צוּ דַיינֶע הִילְף אוּנ הָאפֶען צוּ דַיין גֶענָאד. וואוּ דִי אוֹגֶען פוּן אֵיין קְנֶעכְט צוּ דִי הַאנְד זַיינֶעס הֶערֶען אוּנ וואוּ אוֹיגֶען אֵיינֶער דִיעֶנְסְט צוּ דִי הַאנְד אִיהְרֶער הֶערְשַׁאפְּט אַזוֹ זֶענֶען אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען צוּ דִיר בִּיז דוּ זָאלְסְט אוּנְז לַייטְזֶעלִיגֶען דָאס אִיךְ אוּנ מַיין הוֹזְגֶעזוּנְד אוּנ אַלֶע דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל זָאלֶען זַיין אִין דֶעם כְּלַל פוּן רַחֲמִים אוּנ אִין כְּלַל פוּן חֵן אוּנ חֶסֶד. אוּנ דָאס דוּ זָאלְסְט אוּנְז גֶעבֶּען אוּנְזֶער שְׁפֵּייז פִיעל פָאלְקָאמֶען דָאס עֶס זָאל אוּנְז נִיט פֶעהְלֶען אִין שְׁפֵּייז אוּנ אִין קְלֵיידוּנְג אוּנ לָאז אִין אוּנְז מְקוּיָם וֶוערֶען דַיין בְּרָכָה דָאס אַלְץ זָאל זַיין צוּ זֶעטִינְג אוּנ צוּ בְּרָכָה אוּנ צוּ לֶעבֶּען אוֹיף דֶער שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה אוֹיס דַיינֶער מִילְדֶע הַאנְד נִיט דוּרְךְ נוֹיט בֶּעדֶערְפוּנְג אֵיין מֶענְשֶׁענְס גָאבּ לָאז אָן אוּנְז מְקוּיָם וֶוערֶען דֶער פָּסוּק אִיךְ הָאבּ נִיט גֶעזֶעהְן אֵיין פַארְלָאזֶענֶעם צַדִיק אוּנ זַיינֶע קִינְדֶער זוּכֶען בְּרוֹיט אָמֵן סֶלָה:

אוֹיךְ שְׁרַייבֶּען אוּנְזֶערֶע חֲכָמִים ז״ל וֶוער דֶעם מִזְמוֹר פְלַייסִיג וָוארְט פַאר וָוארְט זָאגְט אַזוֹי בֶּעשֶׁערְט אִיהְם הש״י זַיינֶע מְזוֹנוֹת אָהְן צַעַר אוּנ עֶר וֶוערְט בֶּעשֶׁערֶעמְט פוּן דֶעם גֵיהִנֹּם

ווייל

וַוייל דְרִינֶען שְׁטֵעהְט (גַם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע) דָאס אִיז טַייטְשׁ וֶוען אִיךְ זָאל שׁוין גֵעהְן אִין דֶעם גֵיהִנָם דָאס הֵייסְט צַלְמָוֶת אַזוי פֶערְכְט אִיךְ מִיךְ נִיט פַאר בֵּייזֶען (כִּי אַתָּה עִמָּדִי) דֶען דוּ גָאט בִּיזְט מִיט מִיר. וּבִפְרַט דֶעם מִזְמוֹר הָאט דָוִד הַמֶלֶךְ ע"ה גֶעזָאגְט וִוי עֶר אִיז גֶעוֶוען אִין וַואלְד (חֹרֶשׁ) אוּנ הָאט נִישְׁט גֶעהַאט צוּ עֶסֶען אוּנ. צוּ טְרִינְקֶען דָאס זַיין נְשָׁמָה אִיז אִיהְם בַּאלְד אוֹיסְגֶעגַאנְגֶען הָאט גָאט אִיהְם גֶעגֶעבֶען אַיין גֶעשְׁמַאק פוּן עוה"ב הָאט עֶס אִיהְם גֶעזֶעטִיגְט הָאט עֶר דְרוּף דֶעם מִזְמוֹר גֶעמַאכְט וֶועגֶען דִי גְרוֹיסֶע פֶערְזִיכֶערוּנְג וָואס עֶר הָאט אָן גָאט:

מֶען זָאל זֶעהְר נִזְהָר זַיין דָאס מֶען זָאל זִיךְ רֶעכְט וַואשֶׁען צוּם עֶסֶען אוּנְזֶערֶע חֲכָמִים שְׁרַייבֶּען וֶוער עֶס וַואשְׁט זִיךְ נִיט צוּם עֶסֶען וֶוערְט פַארְאָרוּמְט אוּנ זֵיי גֶעבֶּען אוּנְז אַיין סִימָן עַל נְטִילַת יָדַיִם מַאכֶען דִי עֶרְשְׁטֶע אוֹתִיוֹת ענ"י. אָבֶער וֶוער עֶס וַואשְׁט זִיךְ זַיינֶע הֶענְד מִיט פִיעל וַואסֶער דֶעם גִיבְּט הקב"ה פִיעל גוּטְס:

מטעמי יצחק!

עִנְיָנֵי נְטִילַת יָדָיִם.

(אִינְהַאלְט פוּן נְטִילַת יָדַיִם הֶענְד וַואשֶׁען).

א) טַעַם וָואס „עַל נְטִילַת יָדָיִם" מַאכְט מֶען נָאכְ'ן וַואשֶׁען, זָאנַאר בַּיי אַלֶע מִצְוֹת מַאכְט מֶען דָאךְ דִי בְּרָכָה פַארְ'ן טְהוּן דִי מִצְוָה, וַוייל עֶס קֶען דָאךְ אַ מָאל טְרֶעפֶען אַז דִי הֶענְד זֶענֶען נִישְׁט רֵיין, אוּן קֶען פְרִיהֶער דִי בְּרָכָה נִישְׁט מַאכֶען. דַארוּם הָאט מֶען מְתַקֵן גֶעוֶוען מֶען זָאל שְׁטֶענְדִיג מַאכֶען נָאכְדֶעם (טוּר).

ב) נָאךְ אַ טַעַם אִיז, וַוייל דִי בְּרָכָה מַאכְט מֶען דָאךְ פַארְ'ן אָבְּווִישֶׁען דִי הֶענְד, הֵייסְט עֶס רִיכְטִיג פַארְ'ן טְהוּן דִי מִצְוָה, וִוי רַבִּי אַבָּהוּ זָאגְט (סוטה ד): וֶוער עֶס עֶסְט אוּן ווִישְׁט נִישְׁט אָב דִי נַאסֶע הֶענְד אִיז וִוי עֶר וָואלְט עֶסֶען טָמֵא (אוּנְרֵיינֶע) בְּרוֹיט. (אוּן בְּשַׁעַת מֶען וַואשְׁט זִיךְ זָאל מֶען זָאגֶען: „רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים מַלֵא יָדִי מִבִּרְכוֹתֶיךָ" וְהֶערְר פוּן אַלֶע וֶועלְטֶען גִיבּ מִיר וּפוּלֶע הֶענְד פוּן דַיינֶע בְּרָכוֹת) דֶען אַזוי וֶוערְד דֶערְצֶעהְלְט: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי הָאט גֶעטְרָאפֶען רַבִּי אֱלִיעֶזֶר'ן עֶר וַואשְׁט גוּט דִי הֶענְד (מִיט אַ סַךְ וַואסֶער) הָאט עֶר אוֹיף אִיהְם גֶעבֶּעטֶען אוּן גֶעזָאגְט: הֶערְר פוּן אַלֶע וֶועלְטֶען גִיבּ אִיהְם פוּלֶע הֶענְד פוּן דַיינֶע בְּרָכוֹת, אִיז עֶר פוּן דֶעם טָאג אָן רַייךְ גֶעוָוארֶען (מעבר יבוק שפתי רננות פ' י"ט).

ג) טַעַם וָואס דִי חֲכָמִים הָאבֶען מְשַׁעֵר גֶעוֶוען אַז אַ הֶפְסֵק צְווִישֶׁען וַואשֶׁען זִיךְ אוּן „הַמוֹצִיא" מַאכֶען אִיז אַזוי לַאנְג וִוי עֶס דוֹיעֶרְט אָבְּגֵעהְן צְווֵיי אוּן צְוַואנְצִיג אֵיילֶען, וַוייל דִי גְמָרָא זָאגְט: „גְלַייךְ וִוי מֶען וַואשְׁט זִיךְ דַארְף מֶען מַאכֶען „הַמוֹצִיא" אוּן גְלַייךְ וִוי מֶען לֶעהְנְט זִיךְ אָן אוֹיפְ'ן קָרְבָּן דַארְף מֶען אִיהְם בַּאלְד שֶׁעכְטֶען". דִי בֵּיידֶע זַאכֶען שְׁטֵעהֶען אֵיינֶע נֶעבֶּען דִי אַנְדֶערֶע זֵיי צוּ פֶערְגְלַייכֶען, אוּן בַּיי דֶעם קָרְבָּן פוּן אַ „מְצוֹרָע" הָאט דָאךְ גֶעמוּזְט דוֹיעֶרֶען פוּן דִי צַייט וָואס עֶר הָאט זִיךְ אָנְגֶעלֶעהְנְט אוֹיפְ'ן קָרְבָּן בִּיז מֶען הָאט אִיהְם גֶעשָׁאכְטֶען אַזוי לַאנְג וִוי עֶס דוֹיעֶרְט גֵעהְן צְווֵיי אוּן צְוַואנְצִיג אֵיילֶען. דֶען דֶער מְצוֹרָע הָאט זִיךְ דָאךְ גֶעמוּזְט אָנְלֶעהְנֶען אוֹיפְ'ן קָרְבָּן פַארְ'ן טוֹיעֶר פוּן „נִקָנוֹר", וַוייל עֶר הָאט נִישְׁט גֶעטָארְט אַרַיינְגֵעהְן אִין דִי עֲזָרָה, אוּן פוּן דָארְט צוּם מִזְבֵּחַ, וואוּ מֶען הָאט גֶעבְּרָאפֶט פִיהְרֶען דֶעם קָרְבָּן אִיז גֶעוֶוען צְווֵיי אוּן צְוַואנְצִיג אֵיילֶען (מ"א, ט"ז, מחצית השקל).

ד) טַעַם וָואס צוּ בְּרוֹיט דַארְף מֶען זִיךְ וַואשֶׁען, אִיז וַוייל דִי הֶענְד זֶענֶען שְׁטֶענְדִיג ווי שֵׁנִי לְטוּמְאָה (וִוי דָאס וָואס רִיהְרְט זִיךְ אָן דֶעם וָואס הָאט זִיךְ אָנגֶערִיהְרְט אָן אַ טָמֵא זַאךְ) אִין אַזוֹי וִוי מִיר גֶעפִינֶען בַּיי „תְּרוּמָה״ אַז זִי רִיהְרְט זִיךְ אָן אָן אַ „שֵׁנִי לְטוּמְאָה״ אִין דֶעם אִיךְ אוּנגֶעוַואשֶׁענֶע הֶענְד וֶוערְט זִי פְּסוּל, הָאבֶּען דִי חֲכָמִים דָאס זֶעלְבֶּע מְתַקֵן גֶעוֶועזֶען זִיךְ צוּ וַואשֶׁען אוֹיף „חוּלִין״ (אַלְגֶעמֵיינֶע בְּרוֹיט) אוֹיךְ.

ה) טַעַם וָואס דִי „הַמּוֹצִיא״ מַאכְט מֶען אוֹיף דִי זַייט פוּן בְּרוֹט וָואס הָאט זִיךְ פְרִיהֶער גֶענוּמֶען בַּאקֶען, וַוייל עַל פִּי קַבָּלָה לִיעגְט אִין דִי עֶרְשְׁט גֶעבַּאקֶענֶע מֶעהְר דֶער כֹּחַ פוּן יֵצֶר הָרָע, דַארוּם דַארְף מֶען עֶס מְבַטֵל זַיין, בֶּעזַייטִיגֶען דֶעם כֹּחַ און הֵיילִיגֶען מִיט דִי בְּרָכָה (יערות דבש ח״ש).

ו) טַעַם וָואס „הַמּוֹצִיא״ הָאט מֶען מְתַקֵן גֶעוֶועזֶען צוּ מַאכֶען מִיט אַ „הא״ (נִישְׁט מוֹצִיא. נָאר „הַמּוֹצִיא״) וָואס הָאט דִי בֶּעדֵייטוּנְג פוּן שְׁפֶּעטֶער אוֹיךְ, ד. ה. אִין דִי צוּקוּנְפְט וֶועט עֶר אוֹיךְ אַרוֹיסְגֶעבֶּען בְּרוֹט פוּן דֶער עֶרְד, און בַּיי „בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה״ זָאגְט מֶען נִישְׁט הַבּוֹרֵא. נָאר „בּוֹרֵא״. אָהְן אַ הא, וַוייל דִי חֲכָמִים הָאבֶּען גֶעזָאגְט אַז. „אִין מְשִׁיחַ׳ס צַייט וֶועט דִי עֶרְד אַרוֹיסְגֶעבֶּען פַארְטִיגֶע גֶעבֶּעקְס״. און דֶערִיבֶּער טַאקֶע זָאגֶען מִיר אִין „הַמּוֹצִיא״ אוֹיךְ דָאס וָוארְט „לֶחֶם״ נִישְׁט דָגָן, זָאגָאר אַרָאבְּגֶעהֶמֶענְדִיג פוּן פֶעלְד אִיז עֶס דָאךְ הַיינְט נָאר תְּבוּאָה נִישְׁט קֵיין בְּרוֹיט, וַוייל דָאס גֵעהְט אוֹיף שְׁפֶּעטֶער (עטרת זקנים).

ז) טַעַם וָואס אוֹיף אַ מַצָּה, ווִי קִדוּשׁ מַאכֶען, קֶען מוֹצִיא זַיין אַנְדֶערֶע אֲפִילוּ דֶער וָואס הָאט שׁוֹין אַלֵיין יוֹצֵא גֶעוֶועזֶען מִיט קִדוּשׁ, און בַּיים עֶסֶען קֶען אֵיינֶער נִישְׁט מוֹצִיא זַיין אַנְדֶערֶע מִיט „הַמּוֹצִיא״ אָדֶער אַנְדֶערֶע בְּרָכוֹת סַיידֶען נָאר אַז עֶר עֶסְט אַלֵיין, וַוייל מִצְוֹת זֶענֶען אַלֶע יוּדֶען מְחוּיָב מְזַכֶּה צוּ זַיין אוֹיךְ דֶעם אַנְדֶערֶען מִיט אַ מַצָּה, אִיבֶּער דֶעם אִיז זָאגַאר הָאט שׁוֹין אַלֵיין פִיר זִיךְ יוֹצֵא גֶעוֶועזֶען הָאט עֶר נָאךְ אָבֶּער פַאר׳ן אַנְדֶערֶען נִישְׁט יוֹצֵא גֶעוֶועזֶען, אָבֶּער עֶסֶען אִיז דָאךְ נִישְׁט קֵיין חִיוּב עֶר זָאל זִיי מְזַכֶּה זַיין מִיט עֶסֶען, נָאר אַז מֶען עֶסְט דַארְף מֶען מַאכֶען אַ בְּרָכָה (לבוש קס״ז).

ח) טַעַם וָואס דִי וֶועלְט אִיז נִישְׁט נִזְהָר בַּיי יֶעדֶע הֵיילִיגֶע זַאךְ מְכַבֵּד צוּ זַיין פְרִיהֶער דֶעם כֹּהֵן, וַוייל מִיר זֶענֶען הַיינְט נִישְׁט קְלָאר אִין יחוּס פוּן דִי כֹּהֲנִים (מ״א ר״א סק״ד).

ט) טַעַם וָואס אוֹיף דִי פִינְף מִינִים: גֶפֶן, תְּאֵנָה, רִימוֹן, זַיִת און תְּמָרָה (וַויין, פַייג, גְרַאנַאטֶעפֶּעל, אֵיילְבֶּעטֶר און טֵייטֶעל) מַאכְט מֶען נַאכְהֶער „עַל הַמִּחְיָה״ דִי בְּרָכָה וָואס עֶנְטְהַאלְט אִין קוּרְצֶען דִי דְרַיי בְּרָכוֹת פוּן בֶּענְטשֶׁען, כְּדֵי אָבְּצוּגֶעבֶּען כָּבוֹד אוּנְזֶער הֵיילִיגֶע לַאנְד וָואס אִיז מִיט דִי פְרוּכְטֶען גֶערִימְטְט גֶעוֶועזֶען (ט״ז ר״ח, תולעת יעקב).

מֶען זָאל זֶעהְן פַאר דֶעם וַואשֶׁען עֶס זָאל אַלְץ זַיין אוֹיף דֶעם טִישׁ וָואס מֶען בְּרוֹיךְ צוּ דֶער הַמּוֹצִיא דְהַיְינוּ בְּרוֹיט און זַאלְץ און אֵיין מֶעסֶער כְּדֵי עֶר זָאל נִיט בֶּעדַארְפֶען מַפְסִיק צוּ זַיין צְווִישֶׁען דִי בְּרָכָה נְטִילַת יָדַיִם און צְווִישֶׁען בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא. און צוּם וַואשֶׁען זָאל עֶר דָאס כְּלִי מִיט וַואסֶער נֶעמֶען אִין זַיין רֶעכְטֶע הַאנְד אִין זָאל עֶס גֶעבֶּען אִין זַיין לִינְקֶע הַאנְד. און דֶער נָאךְ זָאל עֶר דִי הֶענְד וַואשֶׁען. אִין אֵיידֶער עֶר טְרוּקֶענְט זִיךְ אָפּ זָאל עֶר דִי הֶענְד צוּ אַנַאנְדֶער הַאלְטֶען גְלַייךְ אַלְס אֵיינֶער וִויל וָואס מְקַבֵּל זַיין פוּן זַיין חַבֵר און זָאל זָאגֶען דָאס:

שְׂאוּ יְדֵיכֶם קוֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת יְיָ: וְאֶשָּׂא כַפַּי אֶל מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי וְאָשִׂיחָה בְחוּקֶּיךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

מִזְמוֹר לְדָוִד יְיָ רוֹעִי לֹא אֶחְסָר: בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנוּחוֹת יְנַהֲלֵנִי: נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי: תַּעֲרוֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צוֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה: אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית יְיָ לְאוֹרֶךְ יָמִים:

„מקור—המנהגים"

עִנְיָנֵי בְּצִיעַת הַפַּת.

א.

טַעַם וָואס מֶען דַארְף אַיינְטוּנְקֶען דִי הַמּוֹצִיא אִין זַאלְץ, וַוייל דֶער טִישׁ אִיז גְלַייךְ צוּ אַ מִזְבֵּחַ אוּן דָאס עֶסֶען אִיז ווִי אַקָרְבָּן אוּן עֶס שְׁטֵעהְט אִין פָּסוּק, „עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח" (אוֹיף יֶעדֶען קָרְבָּן זָאלְסְטוּ אָפְּפֶערֶען זַאלְץ). אוּן דָאס אִיז מֵגִין, שִׁיצְט דֶעם מֶענְשׁ פוּן פוּרְעָנִיּוֹת (רמ"א קס"ז), אוּן מֶען אִיז זִיךְ נוֹהֵג אַיינְצוּטוּנְקֶען דִי „הַמּוֹצִיא" דְרַייא מָאל אִין זַאלְץ וַוייל דֶער שֵׁם הוי"ה וָואס אִין דִי בְּרָכָה בֶּעטְרֶעפְט: כ"ו, אוּן דְרַיי מָאל כ"ו בֶּעטְרֶעפְט ווִי דִי צָאהְל פוּן דִי אוֹתִיּוֹת וָואס אִין דָאס וָוארְט „מֶלַח". אוּן אִין דֶעם אִיז בֶּעהַאלְטֶען אַ גְרוֹיסֶער סוֹד. אוּן מֶען דַארְף לָאזֶען דִי זַאלְץ אוֹיפ'ן טִישׁ בִּיז נָאכ'ן בֶּענְטְשֶׁען (קצור של"ה). אוּן דֶער כָּל בּוֹ זָאגְט: ס'אִיז אַיינְגֶעפִיהְרְט בַּיי כָּל יִשְׂרָאֵל נִישְׁט צוּ גֶעבֶּען קֵיין בְּהֵמָה חַיָּה אוּן אַ עוֹף, אוֹיךְ אַ נִישְׁט־יוּדֶען, פוּן דִי שְׁטִיקֶעל בְּרוֹיט וָואס אָן אִיהְר הָאט זִיךְ אָנְגֶערִיהְרְט דֶער פֶּענֶעץ וָואס אִיבֶּער אִיהם הָאט מֶען גֶעמַאכְט „הַמּוֹצִיא" (זֶעה ב"י קס"ז, מחצית השקל).

דֶער נָאךְ מַאכְט מֶען דִיא בְּרָכָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

אוּנְזֶערֶע חֲכָמִים הָאבֶּען גֶעשְׁרִיבֶּען דְרַיי זַאכֶען דִי דֶער לֶענְגֶערֶען דֶעם מֶענְטְשׁ זַיינֶע טֶעג. אֵיינְס אִיז פוּן דִי דְרַיי זַאכֶען וֶוער דָא לַאנְג זִיצְט בַּיי זַיין טִישׁ. אִיז דֶער טַעַם כְּדֵי עֶס זָאל קוּמֶען אָרוּמֶע לַייט אוּן דָאס עֶר זֵיי אוֹיךְ פוּן זַיין עֶסֶען גֶעבֶּען. דָאס זֶעלְבִּיגֶע אִיז אֵיין גְרוֹיסֶע מִצְוָה.

נָאר מֶען מוּז נִזְהָר זַיין ווען מֶען גִיבְּט זַיי צוּ עֶרְמַאנֶען זַיי דָאס זַיי זִיךְ אוֹיךְ זָאלֶען דִי הֶענְד וַואשֶׁען אוּן בְּרָכוֹת מַאכֶען צוּם עֶסֶען:

סדר ברכת המזון.

אִין דֶער וָואכֶען זָאגְט מֶען דָאס:

עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנּוֹרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְיָ עַל אַדְמַת נֵכָר: אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: זְכוֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלָיִם הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ אֶת גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת עוֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע:

ר"ח שַׁבָּת וְיו"ט זָאגְט מֶען דָאס:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים: אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה: אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה: הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: הַזּוֹרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצוֹרוּ: הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נוֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נוֹשֵׂא אֲלֻמּוֹתָיו:

מים חיים.

מַעֲשֶׂה נוֹרָא מהאר"י הַקָּדוֹשׁ זי"ע ועכ"י.

עֶס הָאט אַמָאל גֶעטְרָאפֶען אַ תַּלְמִיד פוּן הָרַב ר' מֹשֶׁה קוֹרְדְוִוירִי אִיז גֶעקוּמֶען צוּם ר"י הַקָּדוֹשׁ דֶער ר"י הַקָּדוֹשׁ הָאט אִיהְם צוּ גֶענוּמֶען מִיט אַ פְרֵיילִיךְ פָּנִים. אוּנ הָאט אִיהְם גֶעבֶּעטֶען עֶר זָאל בַּיי אִיהְם עֶסֶען. ווען זַיי הָאבֶען גֶעגֶעסֶען הָאט דֶער ר"י הַקָּדוֹשׁ גֶעזֶעהְן אַז עֶר עֶסְט נִיט ווִי אַ גֶעזוּנְטֶער מֶענְשׁ נָאר ווִי אַ שְׁוַואכֶער אוּנ עֶר הָאט שְׁמֶערְצֶען אוֹיף אֵיין אֵבֶר (גְלִיעד). דֶער ר"י ז"ל הָאט אִיהם גֶעפְרֶעגְט פַאר וָואס עֶר עֶסְט נִיט. הָאט דֶער תַּלְמִיד גֶעזָאגְט דֶער אַקְסִיל פוּן דִי רֶעכְטֶע הַאנְד אִיז אִיהְם קְרַאנְק אוּנ עֶר הָאט פוּן דֶעם אַקְסֶעל גְרוֹיסֶע יִסוּרִים שׁוֹין פוּן עֶטְלִיכֶע וָואכֶען. דֶער ר"י ז"ל הָאט אוֹיף אִיהְם אַ קוּק גֶעטְהוּן הָאט עֶר גֶעזָאגְט צוּ אִיהְם דִי יִסוּרִים זֶענֶען דִיר גֶעקוּמֶען ווַייל דוּ הָאסְט גֶערֶעדְט פַאר דֶעם בֶּענְשֶׁען נָאכְדֶעם ווִי דוּ הָאסְט גֶעוַואשֶׁען דִי הֶענְד מִיט מַיִם אַחֲרוֹנִים. הָאט דֶער

תַּלְמִיד גְעזָאגְט עֶס אִיז אֱמֶת נָאךְ מַיִם אַחֲרוֹנִים פַאר דֶעם בֶּענְטְשֶׁען לֶערֶען איךְ מִשְׁנָיוֹת ווייל מֶען טָארְף לֶערְנֶען תּוֹרָה וֶוען מֶען עֶסְט. הָאט דֶער ר"י ז"ל צוּ אִיהְם גֶעזָאגְט מֶען טָארְף לֶערְנֶען תּוֹרָה אִין עֶסֶען פַאר מַיִם אַחֲרוֹנִים. אָבֶּער צְווִישֶׁען מַיִם אַחֲרוֹנִים אוּנ בֶּענְטְשֶׁען טָאר מֶען גָאר נִיט רֶעדֶען אַפִילוּ אֵיין וָוארְט תּוֹרָה אויךְ נִיט. אוּנ ווייל דִי גְמָרָא זָאגְט תֵּכֶף לִנְטִילָה בְּרָכָה בַּאלְד נָאךְ וואַשֶׁען דִי הֶענְד מִיט מַיִם אַחֲרוֹנִים זָאל מֶען בֶּענְטְשֶׁען אוּנ דוּ הָאסְט נִיט אַזוֹי גֶעטְהוּן אִיז בַּיי דִיר גֶעוָוארֶען פוּן וָוארְט תֵּכֶף (בַּאלְד) כַּתָּף (אֵיין אַקְסִיל) דְרִיבֶּער הָאסְטוּ יְסוּרִים פוּן דֶעם אַקְסִיל. דֶער תַּלְמִיד הָאט בַּאלְד גֶעטְהוּן תְּשׁוּבָה אוּנ הָאט גֶענוּמֶען אויף זִיךְ עֶר זָאל נִיט מֶעהְר לֶערְנֶען צְווִישֶׁען מַיִם אַחֲרוֹנִים אוּנ בֶּענְטְשֶׁען אִיז עֶר בַּאלְד גֶעהֵיילְט גֶעוָוארֶען פוּן דֶעם קֶענֶען מִיר זֶעהְן מַאדַאךְ תּוֹרָה טָאר מֶען נִיט לֶערְנֶען נָאךְ מַיִם אַחֲרוֹנִים אַז מֶען רֶעד פְּרָאסְטֶע רֵייד נָאךְ מַיִם אַחֲרוֹנִים אִיז גֶעווִיס אַ גְרוֹיסֶע עֲבֵירָה צוּ גֶעשְׁטְרָאפְט וֶוערֶען. אוּנ דֶער מֶענְשׁ וָואס בֶּענְטְשְׁט מִיט כַּוָּונָה וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין צוּ הֶערֶען ווִי דָוִד הַמֶּלֶךְ ע"ה וֶועט בֶּענְטְשֶׁען (וֶוען מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען) נָאךְ דִי סְעוּדָה וָואס הקב"ה וֶועט מַאכֶען פַאר דִי צַדִּיקִים:

פַאר דֶעם בֶּענְטְשֶׁען זָאל מֶען דִי הֶענְד וואַשֶׁען אוּנ מַאכְט קֵיין בְּרָכָה אוּנ דָאס זֶעלְבֶּע וואַשֶׁען הֵייסְט מַיִם אַחֲרוֹנִים אוּנ מוּז דַוְקָא אִיבֶּער אֵיין כְּלִי וואַשֶׁען אָבֶּער נִיט אויף בְּלוֹיסֶע עֶרְד. אָבֶּער וֶוען דִי שְׁטוּב גֶעפְלַאסְטֶערְט אָדֶער גֶעבְּרֶעטֶערְט אִיז קָאן מֶען זִיךְ ווּאהְל וואַשֶׁען נָאר מֶען טַארְף נִיט דַארִיבֶּער גֵעהְן. אוּנ זָאגְט בַּיי דֶעם וואַשֶׁען:

זֶה חֵלֶק אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוֹ מֵאֵל:

תֵּיכֶּף נָאךְ דֶעם הַאנְד וואַשֶׁען צוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים זָאל מֶען בֶּענְטְשֶׁען אוּנ נִיט פִיעל זְווִיכֶען:

עֶס אִיז אֵיין מִצְוָה דָאס מֶען זָאל הוֹיךְ בֶּענְטְשֶׁען וֶוען מֶען שׁוֹין נִיט מְזוּמָן בֶּענְטְשׁ דַאמִיט דָאס זַיין גֶעזוּנְד זָאלֶען מִיט בֶּענְטְשֶׁען אוּנ אָמֵן זָאגֶען אויף דִי בְּרָכוֹת אוּנ אויף יְגָדֶען הָרַחֲמָן:

וֶוער דָא ווִיל רֶעכְט יוֹצֵא זַיין זָאל אִינְוֶוענְדִיג בֶּענְטְשֶׁען וָוארְט בַּיי וָוארְט אוּנ נִיט גִּישְׁוִינְד דָאס מֶען הַשִּׁי"ת רֶעכְט דַאנְקֶען אוּנ לוֹיבֶּען זָאל אוּם זַיין טוֹבָה דִי עֶר דֶעם בֶּן אָדָם גֶעגֶעבֶּען הָאט זַיין שְׁפַּייז:

וֶוען מֶען אֵיינֶעם מְזוּמָן גִיבְט צוּ בֶּענְטְשֶׁען אוּנ עֶר גֶעמְט דָאם כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אִין דִי הֶענְד זָאל עֶר דִיעזֶען פָּסוּק זָאגֶען:

כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא:

אֵיידֶער מֶען בֶּענְטְשׁ עֶס מָאג אֵיינֶער אַלֵיין בֶּענְטְשֶׁען אָדֶער מִיט מְזוּמָן זָאל עֶר דָאס זָאגֶען מִיט כַּוָּונָה:

אֲבָרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי: סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ: וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: הִנְנִי מוּכָן וּמְזוּמָן לְקַיֵּים מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ׃

װען מען װיל מְזוּמָן בֶּענטשען זָאגט מען אַזוֹי׃

רַבּוֹתַי מִיר װעלען בֶּענטשען׃

זָא ענטפערען איהם די דָא אָן טיש זיטצען׃

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבוֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

דער נָאךְ נעמט מען אַזוֹ רְשׁוּת דְהַיְינוּ װען מען איבער זיין פָאטערס טיש זיצט זָאגט מען אַזוֹ׃

בִּרְשׁוּת אַבָּא מוֹרִי בַּעַל הַבַּיִת וְרַבּוֹתַי נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ׃

דָא ענטפערען איהם די דָא אָן טיש זיטצען׃

בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ׃

װען זיין עלטער פָאטער אויךְ אָן טיש זיצט זָא זָאגט מען אַזוֹ׃

בִּרְשׁוּת אַבָּא מוֹרִי בַּעַל הַבַּיִת. וְאַבָּא מוֹרִי זְקֵנִי וְרַבּוֹתַי׃

װען רַבָּנִים אָן טיש זיטצען נעמט מען אויךְ רְשׁוּת פוּן זייא און זָאגט׃

בִּרְשׁוּת אַבָּא מוֹרִי בַּעַל הַבַּיִת. וְאַבָּא מוֹרִי זְקֵנִי. וּמָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי׃

װען מִנְיָן אָן טיש איז דְהַיְינוּ צעהן לייטע זָאגט מען דָאס נָאךְ רְשׁוּת׃

נְבָרֵךְ לֵאלֹהֵינוּ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ׃

און די װָאס אָן טיש זיטצען ענטפערען׃

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ׃

און דער װָאס מְזוּמָן בֶּענטשט זָאגט אויךְ׃

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ׃

װען מען אָן מְזוּמָן און אָן מִנְיָן בֶּענטשט הייבט מען אָן בָּרוּךְ אַתָּה׃

בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ

פירוש ע"ט

בָּרוּךְ געלויבט ביסטו גָאט אונזער גָאט דער מֶלֶךְ פון דער װעלט הַזָּן װָאס שְׁפייזט די גאנצע װעלט מיט זיין גוטקייט און מיט ליעבשאפט מיט גענאד און מיט דערבארימקייט הוּא ער גיט ברויט צו אַלע בעשעפעניש דען זיין חֶסֶד איז ביז איביג וּבְטוּבוֹ און מיט זיין

וְאַל יֶחְסַר לָנוּ מָזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד: בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וּמֵטִיב לַכֹּל וּמֵכִין מָזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא: כָּאָמוּר פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַזָּן אֶת הַכֹּל:

נוֹדֶה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ

פירוש ע"ט

גרויס גוטקייט האט אַלע צייט ניט געפעהלט אונזער בעדערפֿניש בעטען מיר דיך גאט היינט אויך עס זאל אונז ניט געמינערט ווערען קיין שפּייז צו אייביגע צייט פון וועגען דיין געאַכפּערטען נאמען כּי דען ער איז אַ גאט וואס ער שפּייזט אונ דערנערט אונ טהוט באגיטען צו אַלע אונ בּרייט אן שפּייז צו אַלע זיינע בעשעפעניש וואס ער האט בעשאפען ברוך געלויבּט ביסטו גאט וואס שפּייזט אַלע:

נודה מיר דאנקען דיר גאט אונזער גאט אויף דעם וואס דו האסט געמאַכט אַרבען צו אונזערע עלטערן דאס גליסטיגע אונ דאס בּרייטע לאַנד אויך דאנקען מיר דיר גאט וואס דו האסט אונז אויס געצויגען פון מצרים אונ האסט אונז אויס געלייזט פון דעם הויז וואס מיר זענען דארט געוועזען קנעכט אונ אויף דעם בּרית פון מילה וואס דו האסט געחתמט

וְעַל חַיִּים חֵן וָחֶסֶד שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ וְעַל אֲכִילַת מָזוֹן שָׁאַתָּה זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ תָּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה:

חֲנוּכָּה אוּנ פּוּרִים זָאגְט מֶען דָא עַל הַנִּסִּים:

עַל הַנִּסִּים וְעַל הַפּוּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בִּזְּמַן הַזֶּה:

אוּם חֲנוּכָּה זָאגְט מֶען דָאס:

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמוֹנָאִי וּבָנָיו כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ. וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם רַבְתָּ אֶת רִיבָם דַּנְתָּ אֶת דִּינָם נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ: וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפוּרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה וְאַחַר כַּךְ בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנוּכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

אוּם פּוּרִים זָאגְט מֶען דָאס:

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וַהֲשֵׁבוֹתָ לּוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ:

פירוש ע"ט

אִין אוּנְזֶער לַייבּ אוּנ אוֹיף דַיין תּוֹרָה וָואס דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעמַאכְט לֶערְנֶען אוּנ אוֹיף דַיינֶע חֻקִּים וָואס דוּ הָאסְט אוּנְז גֶעלָאזְט ווִיסֶען וְעַל חַיִּים אוּנ אוֹיף דֶעם לֶעבֶּען לַייטְזֶעלִיקַייט אוּנ גְנַאד ווָאס דוּ האסט אוּנז גֶעלַייטְזֶעלִיגְט אוּנ אוֹיף דֶעם עֶסֶען שְׁפַּייז וָואס דוּ שְׁפַּייזְט אוּנ דֶערְנֶערְסְט אוּנְז אֵייבִּיג אִיטְלִיכֶען טָאג אוּנ אַלֶע צַייט אוּנ אַלֶע שָׁעָה:

וְעַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. כַּכָּתוּב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן:

רַחֵם נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו: אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ רְעֵנוּ זוּנֵנוּ פַּרְנְסֵנוּ וְכַלְכְּלֵנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ וְהַרְוַח לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אַל תַּצְרִיכֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם כִּי אִם לְיָדְךָ הַמְּלֵאָה הַפְּתוּחָה הַקְּדוֹשָׁה

פירוש ע"ט

וְעַל הַכֹּל אוּנ אויף דֶעם אַלֶעס גָאט אוּנְזֶער דַאנְקֶען מִיר דִיר אוּנ לויבֶּען דִיךְ דַיין נָאמֶען אִיז גֶעלויבְּט אִין מויל פוּן אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִישׁ אַלֶע צַייט צוּ אֵייבִּיג אַזוֹי וִוי עֶס שְׁטֵייט אִין דֶער תּוֹרָה גֶעשְׁרִיבֶּען וְאָכַלְתָּ אַז דוּ וֶועסְט עֶסֶען אוּנ וֶועסְט זַיין זַאט זָאלְסְטוּ לויבֶּען דיין גָאט פַאר דֶעם גוּטֶען לַאנְד וָואס עֶר הָאט דִיר גֶעגֶעבֶּען בָּרוּךְ גֶעלויבְּט בִּיסְטוּ גָאט פַר דֶעם לַאנְד אוּנ פַר דֶעם שְׁפַּייז:

רַחֵם נָא מִיר בֶּעטֶען דִיךְ גָאט אוּנְזֶער גָאט זָאלְסְט דִיךְ מְרַחֵם זַיין אִיבֶּער דַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל אוּנ אִיבֶּער דַיין שְׁטָאט יְרוּשָׁלַיִם אוּנ אוֹיף צִיוֹן וִוי דַיין שְׁכִינָה הָאט גֶערוּהְט אוּנ אויף דֶעם גֶעאַכְפֶּערְטֶען אוּנ הַיילִיגֶען הויז וָואס דַיין נָאמֶען אִיז וָוארֶען גֶערוּפֶען דְרוֹיף אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט אוּנְזֶער פָאטֶער אוּנְזֶער שְׁפַּייזֶער פַּרְנְסֵנוּ זַיי אוּנְז מְפַרְנֵס אוּנ גִיבּ אוּנְז אוּנְזֶער בַּאדֶערְפֶענִישׁ אוּנ מַאךְ אוּנְז פְרֵיילִיךְ אוּנ מִיר בֶּעטֶען דִיךְ גָאט זָאלְסְט אוּנְז הֶעלְפֶען פוּן אַלֶע צָרוֹת וְנָא אוּנ אִיךְ בֶּעט דִיךְ זָאלְסְט אוּנְז נִיט מַאכֶען נויט בַּאדֶערְפְטִיג גָאט אוּנְזֶער גָאט נִיט צוּ דִי גָאבּ פוּן אַ מֶענְשֶׁען אוּנ נִיט צוּ זַייעֶר לֵייהוּנְג נָאר צוּ דַיין

דברי חכמים

(וְנָא אַל תַּצְרִיכֵנוּ כו׳ לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם) אִיז קַשְׁיָא מִיר וֶוען עֶס גִיבְּט מֶענְשֶׁען אָרִימֶע קוּקֶען אַרוֹיס מֶען זָאל זֵיי נָאר עֶפִּיס גֶעבִּין אַנְדָבָה וִויא אַזוֹי זָאגְט עֶר (וְאַל תַּצְרִיכֵנוּ לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם) נָאר בַּייא צְדָקָה אִיז דִי מִצְוָה מֶען זָאל גֶעבִּין בִּתְשׁוּאַת חֵן מֶען זָאל וִויסֶען אַז מֶען גִיט נִיט זַיינְס הַשׁ״י הָט דֶעם עוֹשֶׁר נָאר גֶגֶעבִּין צוּ בַּאהַאלְטִין דֶעם אָרִימַאנְס חֵלֶק אוּנ אַלֶעס גִיט נָאר הַשׁ״י. עֶס אִיז אָבֶער דָא מֶענְטְשֶׁען רֶעדִין זִיךְ אַיין אַלֶעס אִיז זֵייעֶר דַאדוּרְךְ גִיבִּין זֵיי נִיט עֶרִינְצְט אוּנ דֶער אָרִימַאן הָט דֶער פוּן עַגְמַת נֶפֶשׁ דָס בֶּעט דֶער אָרִימַאן (וְאַל תַּצְרִיכֵנוּ לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם) אִיךְ זָאל נִיט בְּרוֹיכִין צוּ נֶעמִין צְדָקָה פוּן אַזֶעלְכֶע מֶענְטְשֶׁען וָוס דִי מַתָּנָה אִיז מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם זֵיי מֵיינֶען אַז זֵיי גֶעבִּין זֵייעֶרְס. נָאר זָאלְסְט מִיר בַּשֶׁעהָרִין צְדָקָה פוּן עֶרְלִיכֶע יוּדִין וָואס זֵיי וֵוייסִין אַז דִי צְדָקָה וָוס זֵייא גִיבִּין אִיז אַלֶעס דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטִינְס:

וְהַרְחָבָה שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם וָעֶד:

לשבת

רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לִשְׁבָּת בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ וּבִרְצוֹנְךָ הָנִיחַ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ. וְהַרְאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת:

אום ראש חוֹדֶשׁ אום יום טוב אום חול הַמּוֹעֵד זָאגְט מֶען דָא יַעֲלֶה וְיָבֹא:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

לראש חודש	לפסח	לשבועות	לראש השנה	לקטנים שאוכלין ביום כיפור	לסוכות	לשמע"צ ולש"ת
רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ	חַג הַמַּצּוֹת	חַג הַשָּׁבֻעוֹת	הַזִּכָּרוֹן	הַכִּפֻּרִים	חַג הַסֻּכּוֹת	שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הַחַג

הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים טוֹבִים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל (כר"ה מֶלֶךְ) חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה בְרַחֲמָיו יְרוּשָׁלָיִם. אָמֵן:

פירוש ע"ט

פִילֶער הַאנְד וָואס זִי אִיז אָפֶען אוּנ הֵיילִיג אוּנ דִי בְּרֵייטֶע דֶען אַז דוּ גִיבְּסְט גִיבְּסְטוּ בְּשֶׁפַע שֶׁלֹא אַז מִיר זָאלֶען נִיט פַארְשֶׁעמְט וֶוערֶען אֵייבִּיג:

רְצֵה הָיל אוּנ וַואפֶען אוּנְז גָאט אוּנְזֶער גָאט בְּמִצְוֹתֶיךָ דוּרְךָ דֶעם וָואס מִיר הַאלְטֶען דַיינֶע מִצְוֹת וּבְמִצְוַת אוּנ בִּזְכוּת וָואס מִיר הִיטֶען דֶעם זִיבֶּענְטֶען טָאג דֶעם הֵיילִיגֶען טָאג שַׁבָּת כִּי דֶען דֶער דָאזִיגֶער טָאג אִיז הֵיילִיג פַאר דִיר אִין אִיהְם צוּ רוּהֶען מִיט לִיעבְּשַׁאפְט אַזוֹי וִוי דִי גֶעבָּאט פוּן דַיין וִוילֶען אִיז גֶעוֶועזֶען מֶען זָאל אִין דֶעם טָאג רוּהֶען וּבִרְצוֹנְךָ אוּנ מִיט דַיין גוּטֶען וִוילֶען זָאלְסְטוּ גָאט אוּנְזֶער גָאט אוּנְז לָאזֶען רוּהֶען עֶס זָאל נִיט זַיין קֵיין צָרָה אוּנ קֵיין טְרוֹיעֶרְקֵייט אוּנ זִיפְצֶען אִין אוּנְזֶער רוּה טָאג שַׁבָּת וְהַרְאֵנוּ אוּנ וַוייז אוּנְז גָאט אוּנְזֶער גָאט אִין דֶער נֶחָמָה פוּן דַיין שְׁטָאט צִיוֹן אוּנ אִין גֶעבּוֹי פוּן דַיין הֵיילִיגֶער שְׁטָאט יְרוּשָׁלַיִם דָארְטֶען וֶועלֶען מִיר קֶענֶען רֶעכְט הַאלְטֶען דֶעם שַׁבָּת כִּי דֶען דוּ בִּיסְט דֶער הֶער פוּן דִי הִילְף אוּנ דֶער הֶער פוּן דִי טְרֵייסְט:

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם אוּנ בּוֹיעֶ דִי הֵיילִיגֶע שְׁטָאט יְרוּשָׁלַיִם בַּאלְד אִין אוּנְזֶערֶע טֶעג בָּרוּךְ גֶעלוֹבְּט בִּיסְטוּ גָאט וָואס וֶועט בּוֹיעֶן דִי שְׁטָאט יְרוּשָׁלַיִם מִיט זַיין דֶערְבַּארִימְקֵייט אָמֵן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַדִּירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לַכֹּל שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם הוּא הֵטִיב. הוּא מֵטִיב. הוּא יֵיטִיב לָנוּ. הוּא גְמָלָנוּ. הוּא גוֹמְלֵנוּ. הוּא יִגְמְלֵנוּ לָעַד לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרֶוַח הַצָּלָה וְהַצְלָחָה בְּרָכָה וִישׁוּעָה נֶחָמָה פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב וּמִכָּל טוּב לְעוֹלָם אַל יְחַסְּרֵנוּ: הָרַחֲמָן הוּא יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: הָרַחֲמָן הוּא יִתְבָּרֵךְ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים וְיִתְפָּאַר בָּנוּ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים וְיִתְהַדַּר בָּנוּ לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים: הָרַחֲמָן הוּא יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁבּוֹר עֻלֵּנוּ מֵעַל צַוָּארֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בַּבַּיִת הַזֶּה וְעַל שֻׁלְחָן זֶה שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב וִיבַשֶּׂר לָנוּ

פירוש ע"ט

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ געלויבט ביסטו גאט אונזער גאט אונ דער מֶלֶךְ פון דער וועלט דער שטארקער גאט אונזער פאטער אונזער מֶלֶךְ אונזער שטארקער אונזער באשעפער אונזער דער־לייזער יוֹצְרֵנוּ אונזער פארמער אונזער הייליגער דר הייליגער פון יַעֲקֹב אונזער וויידער דער וויידער פון יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב דער גיטער מֶלֶךְ וואס טהוט גוטס צו אלע הוּא הֵטִיב ער האט גוטס געטהון ער טהוט גוטס ער זאל אונז ווייטער גוטס טהון: הוּא גְמָלָנוּ ער האט אונז פארגעלטיגט גוטס ער פארגעלטיגט אונז ער זאל אונז פארגעלטען צו אייביג לְחֵן צו ליבשאפט אונ צו גנאד אונ צו דערבארימקייט וּלְרֶוַח אונ דערוויטערניש באשירמונג אונ בעגליקונג בענשונג אינ הילף נֶחָמָה טרייסט דערנערונג אונ שפייז אין דערבארימקייט אונ לעבען אונ פריד אונ אלדעס גוטס וּמִכָּל טוּב אונ פון אלעם גוטען זאל אונז אייביג ניט געמינערט ווערען הָרַחֲמָן דער בארימהערציגער וועט איבער אונז קעניגען צו אייביג יִתְבָּרֵךְ ער איז געלויבט אין הימעל אונ אויף דער ערד יִשְׁתַּבַּח ער איז געריהמט פון איין דור צום אנדערען דור אונ ער ווערט בעשיינט דורך אונז צו אייביגע צייטען יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד ער זאל אונז שפייזען מיט כבוד יוֹלִיכֵנוּ ער זאל אונז פיהרען אויפריכטיג צו אונזער לאנד יִשְׁלַח לָנוּ ער זאל אונז שיקען פיעל בְּרָכָה אין דעם הויז אונ אויף דעם טיש וואס מיר האבען אויף איהם געגעסען יִשְׁלַח לָנוּ ער זאל אונז שיקען אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אז ער זאל אונז מְבַשֵּׂר זיין גוטע

בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת: הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ (אם יש לו אב ואם יאמר אֶת אָבִי מוֹרִי בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת אִמִּי מוֹרָתִי בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה. אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זַרְעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם). (ואם הוא נשוי יאמר אוֹתִי וְאֶת אִשְׁתִּי וְאֶת זַרְעִי וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לִי) אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כֻּלָּנוּ יַחַד בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה וְנֹאמַר אָמֵן:

בַּמָּרוֹם יְלַמְּדוּ עָלָיו וְעָלֵינוּ זְכוּת שֶׁתְּהֵא לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם וְנִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְנִמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

לשבת הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

לראש חודש הָרַחֲמָן הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:

ליום טוב הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב:

די צְוֵויי סֵדֶר גֶעכְטְ פוּן פֶּסַח זָאגְט מֶען דָאס:

לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ אָרוּךְ לְיוֹם שֶׁצַּדִּיקִים יוֹשְׁבִין וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם. וְנֶהֱנִין מִזִּיו הַשְּׁכִינָה וְיִהְיֶה חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם:

פירוש ע״ט

בְּשׂוּרוֹת הִילְף אוּנ טְרֵייכְט יְבָרֵךְ עֶר זָאל בֶּענְשֶׁען מַיין פָאטֶער וָואס עֶר אִיז מַיין לֶערְנֶער דֶעם ווירְט פוּן דֶעם הויז וְאֶת אִמִּי אוּנ זָאל אויךְ בֶּענְשֶׁען מַיין מוּטֶער דִי ווירְטֶען פוּן דֶעם הויז אוֹתָם זֵיי זָאל עֶר בֶּענְשֶׁען אוּנ זֵייעֶר הויז גֶעזוּנְד אוּנ זֵייעֶרֶע קִינְדֶער אוּנ אַלֶעם דָם זֵייעֶרֶע אוֹתָנוּ אוּנְז. אַלֶעם דָאס אוּנְזֶערֶע כְּמוֹ אַזוֹי ווִי אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערֶען אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב זֶענֶען גִיבֶּענְשְׁט גִיוָוארֶען מִיט אַלֶערְלֵיי בְּרָכוֹת פוּן אַלֶעם אַזוֹי אויךְ זָאל עֶר אוּנְז אַלֶע אִין אֵייגֶעם בֶּענְשֶׁען מִיט אַ גַאנְצֶער בְּרָכָה וְנֹאמַר אָמֵן דְרויף וֶועלֶען מִיר זָאגֶען אָמֵן:

בַּמָּרוֹם יְלַמְּדוּ דִי גוּטֶע מַלְאָכִים אִין הִימֶעל זָאל אוּף זֵיי אוּנ אויף אוּנְז מְלַמֵּד זְכוּת זַיין עֶס זָאל לַאנְג דויעֶרֶען שָׁלוֹם אוּנ מִיר זָאלֶען מְקַבֵּל זַיין אַ בְּרָכָה פוּן גָאט אוּנ צְדָקָה פוּן גָאט אוּנְזֶער הֶעלְפֶער אוּנ אַז מִיר זָאלֶען גֶעפוּנֶען חֵן אוּנ גוּט פְרֵיינְדְשַׁאפְט אִין גָאטְס אויגֶען אוּנ אִין לַייטֶענְס אויגֶען:

הָרַחֲמָן דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער זָאל אוּנְז פֶערְטְהֵיילֶען צוּ עֶרְבֶען דֶעם טָאג דֶער לויטֶער שַׁבָּת אִיז אוּנ רוּהֶע אִין דֶעם עֶוִויגֶען לֶעבֶּען:

הָרַחֲמָן דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער זָאל עֶרְנַייעֶן פַאר אוּנְז דֶעם מָאנַאט צוּם גוּטֶען אוּנ צוּ זֶעגְנֶען:

הָרַחֲמָן דֶר בַּרְמְהֶערְצִיגֶר זָאל אוּנְז פֶערְטְהֵיילֶן צוּ עֶרְבֶען דֶעם טָאג דֶר לוֹטֶר וֶועלִינְקַייט אִיז:

לראש השנה הָרַחֲמָן הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:
לסוכות הָרַחֲמָן הוּא יָקִים לָנוּ אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת:
הָרַחֲמָן הוּא יְזַכֵּנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא בחול מַגְדִּיל (בשבת ור"ח ויו"ט וחוה"מ מִגְדּוֹל) יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:
יְראוּ אֶת יְיָ קְדשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדוֹרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב: הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

מעשה רב.

עֶס אִיז גִיוֶועזֶען אֵיינֶער וָואס הָאט זֶעהְר מְדַקְדֵק גִיוֶועזֶען נִישְׁט אָן צוּ קְרִישְׁלִין אוּנ אַז עֶר הָאט אָפּ גִיגֶעסֶען הָאט עֶר גִיט צוּ זַאמֶען גֶענִימֶען דִי קְרִישְׁקִים אוּנ זֵיי גִיוָוארְפֶען אוּנ וַואסֶער אָדֶער אִין פַייֶער אַרַיין, אֵיין מָאל אִיז עֶר גֶעגַאנְגֶען אִין אַוַואלְד אִיז

פירוש ע"ט

הָרַחֲמָן דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער זָאל עֶרְנַייעֶן פַר אוּנְז דָאס יָאהְר צוּם גוּטֶען אוּנ צוּם זֶעגֶען:

הָרַחֲמָן דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער זָאל ווִידֶער אוֹיפְ כְטֶען פַאר אוּנְז דָאס גֶעבֵּיידֶע פוּן דָוִד דָאס אַיינְגֶעפַאלֶענֶע:

אמרי קדושים

יִרְאוּ עֶס שְׁטֵייט אִין סְפָרִים אַז קְדוֹשִׁים מֵיינְט מֶען דִי גְרוֹיסֶע צַדִּיקִים אוּנ יְרֵאִים מֵיינְט מֶען דִי עֶרְלִיכֶע יוּדִין דָאס הָאט דָוִד המע"ה גְזָאגְט (יִרְאוּ אֶת ה' קְדוֹשָׁיו) עֶטְץ קְדוֹשִׁים זָאלְט זֶעהְן צוּ בֶּעטִין הש"י (כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו) עֶס זָאל דִי עֶרְלִיכֶע יוּדֶען גָאר נִישְׁט פֶעלִין הש"י זָאל אוּנְז מַשְׁפִּיעַ זַיין כָּל טוֹב אָמֵן:

הָרַחֲמָן דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער זָאל אוּנְז מְזַכֶּה זַיין צוּ דִי טֶעג פוּן מָשִׁיחַ אוּנ צוּ דֶעם לֶעבֶּען פוּן עוֹלָם הַבָּא מַגְדִּיל עֶר אִיז דֶער גָאט וָואס מַאכְט גְרוֹס דִי הִילְף פוּן זַיין מֶלֶךְ אוּנ עֶר טְהוּט גְנָאד צוּ זַיין גֶעזַאלְבְּטֶען לְדָוִד צוּ דָוִד אוּנ צוּ זַיינֶע קִינְדֶער בִּיז אֵייבִּיג עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו עֶר מַאכְט שָׁלוֹם אִין זַיינֶע הִימְלֶען עֶר זָאל מַאכֶן שָׁלוֹם אוֹף אוּנְז אוּנ אוֹף אַלֶע יוּדֶען:

יִרְאוּ אֶת ה' פִירְכְטֶעט פַאר גָאט אִיהְר זַיינֶע הֵיילִיגֶע רֶען עֶס הָאבֶּען נִיט מַאנְגֶעל זַיינֶע פִירְכְטִיגֶע כְּפִירִים דִי וַואס לֵייבִּינֶען אִין גָאט וֶוערֶען פַארָארִימְט אוּנ בְּלַייבֶּען הוּנְגֶע־יג וְדוֹרְשֵׁי אָבֶּער גָאטְס פַארְשֶׁערְם זֵיי וֶועט נִיט פֶעהְלֶען אַלֶעס גוּטֶעס. הוֹדוּ דַאנְקְט גָאט דֶען עֶר אִיז גוּט דֶען זַיין חֶסֶד אִיז בִּיז אֵייבִּיג פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ דוּ גָאט עֶפֶענְסְט דַיין הַאנְד אוּנ מַאכְסְט זַאט אַלֶע בֶּעשֶׁעפֶּענִישׁ נָאךְ זַייעֶר ווִ לֶען גֶעבֶּענְשְׁט אִיז דֶער מֶענְשׁ וָואס עֶר פַארְזִיכֶערְט זִיךְ אִין גָאט אוּנ גָאט אִיז זַיין פַארְזִיכֶערוּנְג:

אִיז עֶר זַייעֶר הוּנְגֶערִיג גִיוֶועְן הָאט עֶר גִזֶעהְן אַוַואסֶער הָט עֶר זִיךְ גְוַואשֶׁען אוּנ גִיזֶעצְט אוֹיף דֶעם גְרָאז עֶסְין הָאט עֶר זַייעֶר אָן גִיקְרִישִׁילְט הָאט דֶער מַלְאָךְ זִיךְ זַייעֶר גִפְרֵייט אָט דָא הָאבּ אִיךְ אִיהְם שׁוֹין בַּאקוּמֶען דֶען עֶס אִיז צְוִוישֶׁען גְרָאז וִויא וֶועט עֶר קֶענְין צוּ זַאמֶען גֶעמְין אַלֶע קְרִישְׁקִים עֶס זָאל גָאר נִישְׁט בְּלַייבֶּען וִויא עֶר הָאט אוֹיף גִיגֶעסְין הָאט עֶר זִיךְ גְוַואשִׁין מַיִם אַחֲרוֹנִים אוּנ גְבֶּענְשְׁט דֶער נָאךְ הָאט עֶר גְנוּמֶען אֵיין שָׁאוֶועל אוּנ הָט אוּנְטֶער גִיגְרָאבֶּען דִי גַאנְצֶע עֶרְד מִיט דֶעם גְרָאז מִיט דִי קְרִישְׁקִים אוּנ גְוָוארְפֶען אוּנ וַואסֶר אַרַיין הָאט עֶר גִיהֶערְט אַגְשְׁרַיי ווִי דֶר מַלְאָךְ הָאט גִישְׁרִיגֶען וַויי מִיר אִיךְ הָאבּ דָאךְ גְמֵיינְט אִיךְ הָאבּ אִיהְם שׁוֹין בַּאקוּמֶען פוּן דֶעם קָאן מֶען זִיךְ אַמוּסָר אַרוּים נֶעמֶען ווִי דֶער מַלְאָךְ פוּן (עֲנִיוּת ר"ל) אָרִימְקֵייט יָאגְט דֶעם מֶענְשׁ נָאךְ דִי סְפָרֵי מוּסָר שְׁרַייבֶּען אוֹיךְ אַז דָס שַׁארֶעט ר"ל צוּ אַאַנְדֶערֶע עֲבֵירָה הַיְדוּעָה דַאהֶער זָאל זִיךְ יֶעדֶער הִיטֶען אוּנ אַכְטִינְג גֶעבֶּען אוֹיךְ אוֹיף דִי קְלֵיינֶע קִינְדֶער אַז זֵיי טוּן אָן קְרִישְׁלִין זָאל מֶען עֶס אוֹיף רוּימֶען בִּזְכוּת זֶה וֶועט הַשֵּׁ"י גֶעבֶּען שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה אָמֵן׃

ברכה אחרונה

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל

על היין מברכין לאחריו זה	על פירות משבעת ארץ ישראל	על תבשיל מה׳ מיני דגן	אכל מן ה׳ מיני דגן וגם שתה יין
הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן	הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ׃	הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה	הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה וְעַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן

וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה שֶׁרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכוֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבּוֹעַ מִטּוּבָהּ. רַחֵם (נָא) יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הֵיכָלֶךָ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ וְנֹאכַל מִפִּרְיָהּ וְנִשְׂבַּע מִטּוּבָהּ וּנְבָרֶכְךָ עָלֶיהָ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה. בשבת ורצה והחליצנו ביום השבת הזה׃ בר"ח וזכרנו לטובה ביום ראש החדש הזה׃ בר"ה ביום הזכרון הזה׃ ביו"ט ושמחנו ביום חג פלוני הזה כִּי אַתָּה יְהֹוָה טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל וְנוֹדֶה לְךָ עַל הָאָרֶץ

וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן׃	וְעַל הַפֵּרוֹת׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַפֵּרוֹת׃	וְעַל הַמִּחְיָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה׃	וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן׃

אחר אכילת מאכל שאינו מה׳ מיני דגן ואחר כל פרי האדמה ומשקים חוץ מיין יברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָן עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָא לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי בָּרוּךְ חַי הָעוֹלָמִים׃

עֶס אִיז בֶּעוואוּסְט דֶעם עוֹלָם אוּיס הֵיילִיגֶע סְפָרִים דֶעם גְרוֹיסֶען עוֹנֶשׁ וֶוער דָא עֶטְוָואס הֲנָאָה הָאט פוּן דֶעם עוֹלָם אָהְן בְּרָכָה צוּ מַאכֶען צוּ פְאר אוּנ דֶער נָאךְ. אוּנ אוֹיךְ דֶעם גְרוֹיסֶען שָׂכָר וֶוער יוֹא מְקַיֵים אִיז אוּנ מַאכְט אוֹיף אַלֶעם זַיין בְּרָכָה דִי דֶערְצוּ גֶעהֶער ווִי אוּנְזֶערֶע חֲכָמִים ז״ל הָאבֶּען מְתַקֵן גֶעוֶוען:

דִי גְמָרָא זָאגְט פִיעל פוּן דֶער עֲבֵירָה אוּנ וָואס פַאר אֵיין עוֹנֶשׁ דֶער דִי הֲנָאָה הָאט פוּן עוֹלָם אָהְן אַ בְּרָכָה. דֶען עֶס הֵייסְט אֵיין גָזֵל עֶר עֶסְט גָאטְס בֶּעשֶׁעפֶּענִישׁ אוּנ דַאנְקְט אִיהְם נִיט. אוֹיךְ שְׁרַייבֶּען דִי סִפְרֵי קַבָּלָה פִיעל אַנְדֶערֶע טַעְמִים אַלְזָא הָאבּ אִיךְ פַאר גוּט גֶעפוּנֶען אוּם דִי גֶעמֵיינֶע לַייט מֵיינֶעם גְלַייכֶען מְזַכֶּה צוּ זַיין אוּנ הָאבּ אִין דִיעזֶען סֵפֶר צוּזַאמֶען גֶעשְׁטֶעלְט עֶטְוָואס פוּן דִי מֵיינְסְטֶע זַאכֶען אוּנ שְׁפַּייזֶען דִי מִיר טֶעגְלִיךְ אִין הוֹיז גֶעבְּרוֹיכֶען דַאמִיט וֶוען אִיהְם וָואס צוּ קוּמְט דָאס עֶר זָאל ווִיסֶען וָואס עֶר פַאר אֵיין בְּרָכָה זָאל מַאכֶען. אוּנ זָאל זַיינֶע קִינְדֶער אוּנ זַיין הוֹיזְגֶעזִינְד אוֹיךְ דֶערְצוּ גֶעווֵיינֶען צוּ מַאכֶען רֶעכְט דִי בְּרָכוֹת וֶועט הַשֵּׁי״ת גֶעבֶּען אִין זַיין הוֹיז פִיעל הַצְלָחוֹת:

אִיבֶּער פֵּירוֹת וָואס וַואקְסֶען אוֹיף בֵּיימֶער זָאגְט מֶען דָאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ:

אִיבֶּער הָאלְץ וָואס הָאט אַ שֵׁיינֶעם רֵיחַ אַז מֶען שְׁמֶעקְט זָאגְט מֶען דָאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים:

אַז עֶס אִיז אַ מִין גְרָאז זָאגְט מֶען דָאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא עִשְׂבֵי בְשָׂמִים:

אַז עֶס אִיז אַ מִין פֵּרִי זָאגְט מֶען דָאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בַּפֵּירוֹת:

אַז עֶס אִיז נִישְׁט קֵיין הָאלְץ אוּנ נִישְׁט קֵיין פֵּרִי אָדֶער גְרָאז זָאגְט מֶען דָאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים:

אִיבֶּער אַזֶעלְכֶע פֵּירוֹת וָואס וַואקְסֶען פוּן דֶער עֶרְד אַלֵיין זָאגְט מֶען דָאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה:

אִיבֶּער וַויין זָאגְט מֶען דָאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

אִיבֶּער פְלֵיישׁ. פִישׁ. אֵייעֶר. מִילְךְ. קֶעז. וְכַרוּמֶה זָאגְט מֶען דָאס.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ:

אִיבֶּער קָארְן. ווַייץ. גֶערְשְׁטֶען הָאבֶּער אוּנ כּוּסְמִין. אַז מֶען דַארְף זִיךְ נִישְׁט וַואשֶׁען:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת:

אַז מֶען קוּמְט אוֹיף אֵיין אָרְט וָואס דָארְט אִיז אִיהְם גֶעשֶׁעהְן אַ נֵס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי נֵס בַּמָּקוֹם הַזֶּה:

וֶוען מֶען זֶעהְט אוּם חוֹדֶשׁ נִיסָן דִיא בֵּיימֶער בְּלִיהֶען זָאגְט מֶען דָאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא חִסַּר בְּעוֹלָמוֹ דָבָר וּבָרָא בוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאִילָנוֹת טוֹבִים לְהַנּוֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם:

אוֹיף בְּלִיצֶען זָאגְט מֶען דָאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

אויף דינערען זאגט מען דאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מָלֵא עוֹלָם:

אויף איין רעגען בויגען זאגט מען דאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹכֵר הַבְּרִית וְנֶאֱמָן בִּבְרִיתוֹ וְקַיָּם בְּמַאֲמָרוֹ:

ווען מען שלאגט אן איין מזוזה זאגט מען דאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְבּוֹעַ מְזוּזָה:

ווען מען טובלט איין כלי זאגט מען דאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל טְבִילַת כֵּלִי:

אז מען עסט א נייע פרי וואס וואקסט אלע יאהר איין אנדערע זאגט מען דאס:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

בר מצוה וברכת הגומל.

ווען איינער ווערד א בר מצוה און איז עולה לתורה זאגט דער פאטער דאס:

בָּרוּךְ שֶׁפְּטָרַנִי מֵעוֹנְשׁוֹ שֶׁל זֶה:

נאך יעדע איבער גאנגענע געפאהר ווערד ביים ערשטען מאל ווען מען איז עולה לתורה דאס געזאגט:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַגּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת, שֶׁגְּמָלַנִי כָּל טוֹב:

דאס קהל זאגט דאס:

מִי שֶׁגְּמָלְךָ כָּל טוֹב, הוּא יִגְמָלְךָ כָּל טוֹב סֶלָה.

דאס נאכטליינען.

איך בעפעהל מיין נשמה אין גאטעס האנד. דער מיך האט פון מוטער לייב געוואנד. דער אי מיין העלפער און בעשטאנד. זיין היילינגער נאמען איז אין דער גאנצער וועלט בעקאנט: מיין פערזיכערונג האבע איך אויף דיר גאט מיין גאט. לאז מיך ניכט ווערדען מיין פיינד צו שפאט. און גיב מיר הילף צו האלטען דיינע היילינגע געבאט. דען דיין בארומ־הערציגקייט קיינע ענדע האט: אצונדערט בין איך בערייט ליגען צו געהן. דיין היילינגער נאמען זאל שטעטס ביי מיר שטעהן. ער זאל מיך בעוואהרען היינט און אימער מיין. לאז מיך האבען אין דיינע אויגען חסד און חן: איך ליג מיך נידער צו ראסט און צו רוה. אויף דיר מיין גאט איך מיין פערזיכערונג טהו. דו זאלסט מיך בעהיטען און בעוואהרען פאר אלעם בייזען. און זאלסט אונז באלד אויס דעם גלות דער לייזען. לאז מיך ווידער דער וואכען פריש און געזונד. אז איך זאל דיך קענען לויבען מיט מיינעם מונד דאס ביטע איך

דיך אויס הערצען גרונד. דער הער מיך דאך צו דיזער שטונד. האב איך היינט דיזען טאג געזינדיגט איך אדער איינס פון אונזער הויז געזונד. זאלסט די אונז פערגעבען אזו ווי מען געשריבען פינד. אז דו פאר גיבסט איטליכען פרימען יודען קינד: דיין כבוד איז פיל די גאנצע וועלט אין אלע פיער עקען. ליבער גאט לאז מיך אין דער פינסטערע נאכט ניט שרעקען. לאז מיך ניט קיין בייזער חלום דער שרעקען. מיט דיין היילינגען נאמען לאז מיך ווידער אויף וועקען. אויף גאט'ס לוב איז דאס ליעד וואָרען געמאכט. דאס זאל וועהרען געזונגען היינט אונ אלע נאכט. אז די זאלסט אונז נעמען אין דיין מאכט. זא ווי די האסט פאר אונזערע אבות געטראכט: אין גאטעס נאמען עס זאל וועהרען וואהר. אז דאס בנין בית המקדש זאלען מיר זעהן מיט אונזערע אויגען קלאר. עס זאל במהרה וועהרען וואהר. גיטע מלאכים שיק אונז פון הימעל פיל גיטע שארען. זיי זאלען אונז בעהיטען אונ בעוואָרען פאר אלעם בייזען אונ פאר אלע געפאהרען. דאס אונז זאל קיין בייז ווידער פאהרען:

סדר קריאת שמע.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּפִּיל חֶבְלֵי שֵׁנָה עַל עֵינָי וּתְנוּמָה עַל עַפְעַפָּי וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּשְׁכִּיבֵנִי לְשָׁלוֹם וְתַעֲמִידֵנִי לְשָׁלוֹם וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת רָעִים וְהַרְהוֹרִים רָעִים וּתְהֵא מִטָּתִי שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת כִּי אַתָּה הַמֵּאִיר לְאִישׁוֹן בַּת עָיִן. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֵּאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדוֹ:

פירוש ע״ט

ברוך געלויבט ביזט דו גאט אונזער גאט דער מלך פון דער וועלט דער דא מאכט פאלען די טייל פון שלאף אויף מיינע אויגען אונ דרומלונג אויף מיינע ברעמען ויהי אונ עס זאל זיין דער ווילען פון פאר דיר גאט מיין גאט אונ גאט פון מיינע עלטערען זאלסט מיך מאכען ליגען מיט שלום ואל מיינע געדאנקען אונ שלאף זאלען מיך ניט שרעקען אויך זאלען מיך ניט דערשרעקען קיין בייזע חלומות אונ שלעכטע געדאנקען דאס איך זאל ניט זינדיגען פאר דיר ותהא אונ עס זאל זיין מיין בעט גאנץ פאר דיר עס זאל פון מיר ארויסקומען א גוטע זרע ניט קיין פסול הס ושלום והאר דו זאלסט דערלייכטען מיינע אויגען ניט איין שלאף פון טויט ברוך געלויבט ביזט דו גאט דער וואס מאכט לייכטען דער גאנצער וועלט מיט זיין שוינהייט:

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאוֹדֶךָ. וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים

פירוש ע"ט

שְׁמַע הֶער יִשְׂרָאֵל יְיָ אוּנְזֶער גָאט אִיז אֵיין אֵיינְצִיגֶער גָאט גֶעלוֹיבְּט אִיז זַיין הֶערְלִיכֶער נָאמֶען אוֹיף עֶוִויגֶע צַייטֶען וְאָהַבְתָּ דוּ זָאלְסְט גָאט לִיעבּ הָאבֶּען מִיט דֶעם גַאנְצֶען הַארְצֶען מִיט דַיין פַארְמֶעגֶען דִי וֶוערְטֶער דִי אִיךְ דִיר גֶעבִּיט זָאלְסְט דוּ דִיר מֶערְקֶען אוּנ זָאלְסְט זֵיי לֶערְנֶען דַיינֶע קִינְדֶער דוּ זָאלְסְט רֶעדֶען מַיין גֶעבָּאט וֶוען דוּא זִיצְט אִין דַיין הוֹיז וֶוען דוּ בִּיזְט אוֹיף דֶעם וֶועג אוּנ וֶוען דוּ לִיגְסְט אוּנ וֶוען דוּ שְׁטֶעהְסְט אוֹיף זָאלְסְט זֵיי בִּינְדֶען צוּם צֵייכֶען אָן דֶער הַאנְד זֵיי זָאלֶען זַיין אַ צִירוּנְג צְווִישֶׁען דַיינֶע אוֹיגֶען דוּא זָאלְסְט זֵיי שְׁרַייבֶּען אוֹיף דִיא טְהִיר פוּן דַיין הוֹיז אוּנ אוֹיף דִי טוֹירֶען׃

וְהָיָה וֶוען אִיהְר וֶועט פָאלְגֶען מַיין גֶעבָּאט דָאס אִיךְ אַייךְ גֶעבִּיט לִיעבּ צוּ הָאבֶּען אַייעֶר גָאט אוּנ אִיהְם צוּ דִיעֶנֶען מִיט דֶעם גַאנְצֶען הַארְץ אוּנ מִיט דֶעם גַאנְצֶען לֶעבֶּען וֶועל אִיךְ אַייךְ גֶעבֶּען דֶעם רֶעגֶען אִין דֶער רֶעכְטֶע צַייט פְּרִיה רֶעגֶען אוּנ שְׁפֶּעט רֶעגֶען דוּ זָאלְסְט אַיינְזַאמְלֶען דַיין קָארֶען דַיין וַויין אוּנ דַיין עֶהְל אִיךְ וֶועל גֶעבֶּען גְרָאז אִין דֶעם פֶעלְד פַאר דֶעם אָקְס דוּ זָאלְסְט הָאבֶּען זַאט צוּ עֶסֶען אִיהְר מוּזְט אַייךְ הִיטֶען אַייעֶר הַארְץ זָאל נִשְׁט פַארפִיהְרְט ווערֶען צוּ דִיעֶנֶען אַנְדֶערֶע גֶעטֶער דֶען גָאטְס צָארֶען וֶועט בְּרֶענֶען

וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף יְיָ בָּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְיָ נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אוֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אוֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבוֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְיָ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם

פירוש ע"ט

איבער אייך ער וועט פארשליסען דעם הימעל עס זאל ניט רעגנען אונ די ערד וועט נישט געבען איהר פרוכט איהר וועט באלד פארלוירען ווערען פון דעם גוטען לאנד וואס גאט האט אייך געגעבען. וְשַׂמְתֶּם איהר זאלט מערקען מיינע ווערטער אין אייער הארץ אין דעם גאנצען לעבען איהר זאלט זי אנבינדען צום צייכען אויף אייער האנד אונ זיי זאלען זיין א צירינג צווישען אייערע אויגען איהר זאלט זיי לערנען אייערע קינדער דו זאלסט פון זיי רעדען ווען דו זיצט אין הויז ווען דוא ביזט אין וועג ווען דוא ליגסט אונ ווען דוא שטעהסט אויף זאלסט זיי שרייבען אויף דיינע טויערען:

לְמַעַן דרום ווען אייערע קינדער לאנג לעבען אין דעם לאנד וואס גאט האט געשוואורען צו אייערע עלטערען זיי צו געבען וויא לאנג דער הימעל וועט דויערען איבער דער ערד:

וַיֹּאמֶר גאט האט געזאגט צו משה זאג צו די קינדער ישראל אונ בעפעהל זיי זאלען זיך מאכען ציצית אן די עקען פון זייערע קליידער אויף איביגע צייטען זיי זאלען מאכען אן ציצית איין שנור פון בלויא וואל דאס איהר זאלט זעהן אונ געדענקען אלע גאטס געבאט

אֲשֶׁר אַתֶּם זוֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת:

וִיהִי נוֹעַם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

יוֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן. אוֹמַר לַיְיָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ. כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסוֹחֵרָה אֲמִתּוֹ. לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם. יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ. רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה. כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ. לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ. כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ. עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ

פירוש ע״ט

צו האַלְטֶען איהר זאָלְט ניט פ .רפיהרט ווערען פון אייער הַארְץ אונ אַייעֶרֶע אויגֶען די אַייך פון דֶעם רֶיכְטֶען וועג אָפְּפיהרֶען איהר זאָלְט געדֶענְקען אוּנ טְהוּן מַיינֶע געבָאט אונ הֵייליג זיין צו אייער גאָט איך בּין אַייעֶר גאט דער אַייך געפיהְרט האָט אויס דֶעם לאַנְד מִצְרַיִם אַייך צו זיין אַיין גאָט איך בּין אַייעֶר גאָט:

תִּרְמוֹס כְּפִיר וְתַנִּין. כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ
אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי. יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ
אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ. אֹרֶךְ יָמִים
אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: אורך וגו׳

יְיָ מָה רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי. רַבִּים אוֹמְרִים לְנַפְשִׁי
אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ בֵאלֹהִים סֶלָה וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי
כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי. קוֹלִי אֶל יְיָ אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר
קָדְשׁוֹ סֶלָה. אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְיָ יִסְמְכֵנִי.
לֹא אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי. קוּמָה
יְיָ הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי הִכִּיתָ אֶת כָּל אוֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי
רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ
לְחַיִּים. וּפְרוֹס עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ
וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן
שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב

פירוש ע״ט

יְיָ מָה רַבּוּ צָרָי מַיינֶע צָרוֹת זֶענֶען גִיוָועֶן פִיל. פִיל לַייט זֶענֶען אוֹפְגֶעשְׁטַאנֶען אוֹף מִיר
רַבִּים פִיל לַייט הָאבֶּען גִיזָאגְט אוֹף מַיין לֶעבֶּען גָאט וֶועט מִיר אֵייבִּיג נִיט הֶעלְפֶען וְאַתָּה אָבֶּער
אִיךְ זָאג נָאר דֶער גָאט פוּן יִשְׂרָאֵל אִיז מַיין בֶּעשִׁיצֶער אַיין דֶערְהוֹיבֶּענִישׁ פוּן מַיין קָאפּ
קוֹלִי מִיט מַיין שְׁטִימֶע רוּף אִיךְ צוּ גָאט אוּנ עֶר עֶנְפֶערְט מִיר פוּן זַיין הֵיילִיגֶען בַּארְג דָאס
הֵייסְט יְרוּשָׁלַיִם אֲנִי אִיךְ טְהוּ שְׁלָאפֶען פוּן גְרוֹס פַּיין וַואךְ אִיךְ מִיךְ אוֹיף וָוארוּם גָאט אִיז מַיין
אוּנְטֶערְלֶעהְנֶער לֹא אוּנ הָאבּ קֵיין פָארְכְט פוּן דִי פִיל טוֹיזֶענְד לַייט וָואס ווִילֶען מִיךְ
בֶּעלֵיידִיגֶען אוּנ הָאבֶּען מִיךְ אַרוּם גֶערִינְגֶעלְט קוּמָה אִיךְ בֶּעט דִיךְ גָאט דוּ זָאלְסְט מִיר הֶעלְפֶען
דוּ הָאסְט גֶעשְׁלָאגֶען מַיינֶע פֵיינְד אִין קִינְבַּאקִין דִי הָאסְט צוּ בְּרָאכֶען דִי צֶעהְן פוּן
שֶׁאלְגֶהַאפְטִיגֶע לַייָ הַיְשׁוּעָה דִי גָאט הֶעלְף דַיין פָאלְק דֶער נָאךְ וֶועלֶען זַיי דִיךְ לוֹבֶּען גָאט:
הַשְׁכִּיבֵנוּ גִיבּ גָאט מִיר זָאלֶען רוּהִיג לִיגֶען אוּנ גְלִיקְלִיךְ אוֹף שְׁטֶעהְן צוּם לֶעבֶּען שְׁפְּרֵייט
אוֹף אִיבֶּער אוּנְז אַיין גְלִיקְלִיכֶע בֶּעדֶעקוּנְג אוּנְטֶערְשְׁטִיץ אוּנְז מִיט גוּטֶע גֶעדַאנְקֶען הֶעלְף
אוּנְז בֶּעשִׁיץ אוּנְז פֶערְיָאג פוּן אוּנְז דֶעם פֵיינְד דֶעם טוֹיט שְׁוֶוערְד הוּנְגֶער טְרוֹיעֶרְקֵייט אוּנ
יעדעס

וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ בָּרוּךְ יְיָ בְּקוּמֵנוּ כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ. בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת. אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת בֶּאֱמוֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:

הַמַּלְאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת

פירוש ע"ט

עֶדעם הוּנְדֶערְנִים פַאר אוּנְז אוּנ אוּנְטֶער אוּנְז בַּאדֶעק אוּנְז מִיט דֶעם שָׁאטֶען דַיינֶע פְלִיגֶעל די בּיזְט דָאךְ אוּנְזֶער היטֶער אוּנ גְנֶעדִיגֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער קֶענִיג בֶּעהִיט אוּנְזֶער אַלֶע שְׁרִיט צוּם לֶעבֶּען אוּנ גְלִיק בִּיז אוֹיף אֵייבִּיגֶע צַייטֶען בָּרוּךְ גֶעלוֹבְּט אִיז גָאט בַּייא טָאג גֶעלוֹבְּט אִיז גָאט בַּיי נַאכְט גֶעלוֹבְּט אִיז גָאט אִין אוּנְזֶער לִיגֶען גֶעלוֹיבְּט אִיז גָאט וֶוען מִיר אוֹיף שְׁטֶעהֶן אִין דַיין הַאנְד זֶענֶען דִי לֶעבֶּעדִיגֶע אוּנ דִי טוֹיטֶע אוּנ דָאס לֶעבֶּען פוּן אַלֶע מֶענְשֶׁען אִין דַיין הַאנְד גִיבּ אִיךְ מַיין לֶעבֶּען צוּ בֶּעהַאלְטֶען אוּנ הֶעלְפְסְט וַוארְהַאפְטִיגֶער גָאט אֱלֹהֵינוּ גָאט אִיז הִימֶעל מַאךְ אֵיינְצִיג דַיין נָאמֶען אוּנ פֶעסְט דַיינֶע הֶערְשַׁאפְט אוֹיף תָּמִיד אוּנ הֶערְשׁ אִיבֶּער אוּנְז אוֹיף אֵייבִּיגֶע צַייטֶען:

יִרְאוּ עֵינֵינוּ אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען זָאלֶען זֶעהֶן אוּנְזֶער הַארְץ זָאל זִיךְ פְרֵייעֶן אוּנ אוּנְזֶער לֶעבֶּען זָאל לוּסְטִיג זַיין דוּרְךְ דַיינֶער וָואהְרֶער הִילְף וֶוען מֶען וֶועט זָאגֶען גָאט הֶערְשְׁט גָאט הָאט גֶעהֶערְשְׁט גָאט וֶועט תָּמִיד הֶערְשֶׁען דֶען בַּיי דִיר אִיז דִי הֶערְשַׁאפְט אוּנ דוּ וֶועסְט אֵייבִּיג רֶעגִירֶען אִין הֶערְלִיכְקֵייט מִיר הָאבֶּען דָאךְ קֵיין אַנְדֶערֶען הֶערְשֶׁער אוֹיסֶער דִיר:

הַמַּלְאָךְ דֶער עֶנְגֶעל דֶער מִיךְ פוּן יֶעדֶען אוּמְגְלִיק בֶּעפְרַייט הָאט זָאל בֶּעגְלִיקֶען מַיינֶע

קינדער

הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבוֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְיָ רֹפְאֶךָ: וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר יְיָ בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְיָ בְּךָ הַבּוֹחֵר בִּירוּשָׁלָיִם הֲלֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ: הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל: כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת:

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ. יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ. יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו

פירוש ע"ט

קִינְדֶער דוּרְךְ זֵיי זָאל גֶעבֶּענְטְשְׁט ווֶערֶען מַיין נָאמֶען אוּנ דֶער נָאמֶען מַיינֶע עֶלְטֶערֶען אַבְרָהָם אוּנ יִצְחָק זֵיי זָאלֶען זִיךְ מֶעהְרֶען ווִי פִישׁ אִין דֶער ווֶעלְט וַיֹּאמֶר משֶׁה הָאט גֶעזָאגְט צוּ דִי יוּדֶען ווֶען דוּ ווֶעסְט פָאלְגֶען ווָאס גָאט בַּאפֶעהְלְט דוּא ווֶעסְט טְהוּן ווָאס רֶעכְט אִין זַיינֶע אוֹיגֶען דוּ ווֶעסְט הֶערֶען זַיין גֶעבָּאט אוּנ הַאלְטֶען זַיין גֶעזֶעץ ווֶעט דִיךְ גָאט בֶּעהִיטֶען פַאר אַלֶע קְרַאנְקְהֵייטֶען פוּן דִי מִצְרַיִם דִי אִיךְ גֶעשְׁטְרָאפְט הָאבּ. כִּי אֲנִי יְיָ רוֹפְאֶךָ דֶען אִיךְ פַארְזִיכֶער דִיר דָאס גָאט ווֶעט דִיךְ הַיילֶען. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן גָאט הָאט גֶעזָאגְט צוּם שָׂטָן גָאט שְׁרַייט דִיר אָן דִי שָׂטָן גָאט שְׁרַייט דִיר אָן דֶער יְרוּשָׁלַיִם לִיבּ הָאט דִי יוּדֶען זֶענֶען דָאךְ ווִי אַ שְׁטִיק הָאלְץ ווָאס מֶען אוֹיס דֶעם פַייעֶר צִיהְט הִנֵּה דָאס בֶּעט פוּן שְׁלֹמֹה אִיז מִיט זֶעכְצִיג שְׁטַארְקֶע מֶענֶער בֶּעוַואכְט גֶעווֶען אַלֶע לוֹיטֶער קְרִיגְס מֶענֶער מִיט שְׁווֶערְד בֶּעוָואפֶּענְט אוּנ יֶעדֶער הָאט אַ שְׁווֶערְד אִין דִי הַאנְד דוּרְךְ דִי שְׁרֶעק אִין דִי נַאכְט. יְבָרֶכְךָ גָאט

משלי יששכר

(יְבָרֶכְךָ) גָאט זָאל דִיךְ בֶּענְשִׁין דִי בְּרָכָה הָאט הַשֵּׁ"י גִיהֵייסֶען אַהֲרֹן הַכֹּהֵן עֶר זָאל דִי יוּדִין בֶּענְשִׁין מִיט דֶעם לָשׁוֹן אַזוֹי ווִיא עֶס שְׁטֵייט אִין דִי תּוֹרָה (כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל) הַשֵּׁ"י הָט גִזָאגְט אַזוֹי זָאלְט אִיהְר בֶּענְשִׁין דִי יִשְׂרָאֵל (אָמוֹר לָהֶם יְבָרֶכְךָ) אִיהְר זָאלְט זֵיי זָאגִין יְבָרֶכְךָ דֶער פָּסוּק אִיז נִישְׁט צוּ פַארְשְׁטֵיין עֶס אִיז גִינוּג עֶס זָאל שְׁטֵיין כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יְבָרֶכְךָ) ווָאס אִיז דֶער בַּאדֵייטוּנְג פוּן דִי ווֶערְטֶער אָמוֹר לָהֶם דֶער דוּבְּנֶער מַגִּיד גִיט צוּ פֶערְשְׁטֵיין מִיט אַמָשָׁל אַגְבִיר הָאט גְהַאט אַזוּהְן ווָאס עֶר אִיז קֵיין מָאל נִיט גִיווֶעזִין הָאט אִים דֶער פָאטֶער אַרוֹס גִשְׁרִיבֶּן עֶר הָאט נִישְׁט גְהַאט צוּ עֶסִין אִיז גִיקוּמֶען אַבֶּעקַאנְטֶער צוּ בֶּעטִין פַאר אִיהְם זָאגְט דֶער פָאטֶער שׁוֹטֶה ווָאס בְּרוּכְסְט מִיךְ צוּ בֶּעטִין שְׁבוּם לִיבֶּר מִיט אִים עֶר זָאל אַמֶענְשׁ ווֶערִין עֶר זָאל פָאלְגִין ווֶעל אִיךְ אִים אַוַודְאִי גֶעבִּין אַלֶעס גוּטְס דָאס הָאט הַשֵּׁ"י גְזָאגְט צוּ אַהֲרֹן אַז דוּ ווִילְסְט בֶּענְשִׁין דִי יוּדִין זָאלֶען הָאבִּין אַלֶדִים גוּטְס (כֹּה תְבָרְכוּ) זָאלְסְט אַזוֹי נָאךְ בֶּענְטְשִׁין (אָמוֹר לָהֶם) זָאלְסְט זֵיי נָאר זָאגִין זֵיי זָאלֶען גוּט אוּנ פְרוּם זַיין זָאלֶען לֶערְנִין דַאווִינֶען צְדָקָה גֶעבִּין עִיקָר בֶּענְשִׁין דִי יוּדִין בַּאשְׁטֵייט נָאר אִין גַאנְצִין ווָאס עֶסְט זָאלְט זֵיי דֶער מַאנִין זֵיי זָאלֶען גוּט אוּנ פְרוּם זַיין (יְבָרֶכְךָ יְיָ) ווֶעט אֵייךְ שׁוֹן הַשֵּׁ"י בֶּענְשִׁין מִיט אַלֶעס גוּטֶען אָמֵן:

ילקוט יצחק

(יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ) דָאס אִיז טַייטְשׁ הַשֵּׁ"י ווֶעט דִיךְ בֶּענְשִׁין מִיט גֶעלְד אוּנ ווֶעט דִיךְ הִיטֶען פוּן דִי מַזִּיקִין גִיבִּין דִי סִפְרֵי מוּסָר צוּ פֶערְשְׁטֵיין. דִי גְנָ"א זָאגְט אַז מַזִּיקִין קֶענִין נִישְׁט שׁוֹלֵט זַיין אִיבֶּער אַזוֹי אַסָאךְ גֶעלְד ווָאס אִיז גְצֵיילְט. ווִידֶער שְׁטֵייט אַז אוֹיף אַגִיצֵיילְטֶע זַאךְ קֶען דִי בְּרָכָה נִישְׁט זַיין נוּא הַשֵּׁ"י הָט צוּ גְזָאגְט עֶר ווֶעט דִיךְ בֶּענְשִׁין הֵייסְט עֶר ווֶעט דִיר גֶעבִּין דִי בְּרָכָה דָס אִיז דָאךְ אָבֶּער נָאר בַּייא אוּמְגְצֵיילְט גֶעלְד קֶענִין ווִידֶער דִי מַזִּיקִין צוּ נֶעמִין זָאגְט דִי תּוֹרָה וְיִשְׁמְרֶךָ הַשֵּׁ"י ווֶעט דִיךְ אָן הִיטִין פוּן מַזִּיקִין זָאלִין נִישְׁט שׁוֹלֵט זַיין:

אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: יְבָרֶכְךָ ה׳ וְיִשְׁמְרֶךָ. יָאֵר ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ. יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: יְבָרֶכְךָ ה׳ וְיִשְׁמְרֶךָ. יָאֵר ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ. יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל:

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה׳. קִוִּיתִי ה׳ לִישׁוּעָתְךָ. ה׳ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה׳. קִוִּיתִי ה׳ לִישׁוּעָתְךָ. ה׳ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה׳. קִוִּיתִי ה׳ לִישׁוּעָתְךָ. ה׳ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי:

בְּשֵׁם ה׳ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. מִימִינִי מִיכָאֵל. וּמִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל. וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל. וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל. וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל: בְּשֵׁם ה׳ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. מִימִינִי מִיכָאֵל. וּמִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל. וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל. וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל: בְּשֵׁם ה׳ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. מִימִינִי מִיכָאֵל. וּמִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל. וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל. וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל. וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא ה׳ הַהוֹלֵךְ בִּדְרָכָיו. יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פּוֹרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ. בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִּי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא ה׳: יְבָרֶכְךָ ה׳ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה: רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה: רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה:

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ. בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר נִבְרָא: לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל. אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא: וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל. לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא: וְהוּא הָיָה. וְהוּא

פירוש ע״ט

זָאל דיך בֶּעגְלִיקֶען אוּנ בֶּעהִיטֶען זיין פְּנִים זָאל דיר לייכְטֶען אוּנ ער זָאל דיר פְרֵיינְטְלִיךְ זיין אוּנ פרידען פֶערשַׁאפֶען. דֶער היטֶער פוּן יִשְׂרָאֵל שְׁלָאפְט נִיט אוּנ שְׁלוּמֶערְט נִיט. לִישׁוּעָתְךָ אויף דיין הילף גָאט הָאף איךְ. בְּשֵׁם ה׳ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל גָאטֶס נָאמֶען בֶּעשִׁיצְט מִיךְ אִין מיין רֶעכְטֶע זייט איז מִיכָאֵל אִין דֶער לִינְקֶע האַנְד גַּבְרִיאֵל פַאר מִיר אוּרִיאֵל אוּנְטֶער מִיר רְפָאֵל אוּנ אִיבֶּער מיין קָאפּ אִיז גָאטֶס הֶערְלִיכְקֵייט:

הֹוֶה. וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה: וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי. לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה: בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית. וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה: וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּואֲלִי. וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה: וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי. מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא: בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה: וְעִם רוּחִי גְּוִיָּתִי. יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב: כִּי אִם בְּתוֹרַת יְיָ חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה: וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ: לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ: עַל כֵּן לֹא יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדַת צַדִּיקִים: כִּי יוֹדֵעַ יְיָ דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד:

לָמָּה רָגְשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יֶהְגּוּ רִיק: יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל יְיָ וְעַל מְשִׁיחוֹ: נְנַתְּקָה אֶת מוֹסְרוֹתֵימוֹ וְנַשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵימוֹ: יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק אֲדֹנָי יִלְעַג לָמוֹ: אָז יְדַבֵּר אֵלֵימוֹ בְאַפּוֹ וּבַחֲרוֹנוֹ יְבַהֲלֵמוֹ: וַאֲנִי נָסַכְתִּי מַלְכִּי עַל צִיּוֹן הַר קָדְשִׁי: אֲסַפְּרָה אֶל חֹק יְיָ אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ: שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ וַאֲחֻזָּתְךָ אַפְסֵי אָרֶץ: תְּרֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל כִּכְלִי יוֹצֵר תְּנַפְּצֵם: וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׂכִּילוּ הִוָּסְרוּ שֹׁפְטֵי אָרֶץ: עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּיִרְאָה וְגִילוּ בִּרְעָדָה: נַשְּׁקוּ בַר פֶּן יֶאֱנַף וְתֹאבְדוּ דֶרֶךְ כִּי יִבְעַר כִּמְעַט אַפּוֹ אַשְׁרֵי כָּל חוֹסֵי בוֹ:

מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ: יְיָ מָה רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי. רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי

אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ בֵאלֹהִים סֶלָה וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי
כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי. קוֹלִי אֶל יְיָ אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר
קָדְשׁוֹ סֶלָה. אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְיָ יִסְמְכֵנִי.
לֹא אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי. קוּמָה
יְיָ הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי הִכִּיתָ אֶת כָּל אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי
רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה:
לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד: בְּקָרְאִי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי
צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵּנִי וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי:
בְּנֵי אִישׁ עַד מֶה כְבוֹדִי לִכְלִמָּה תֶּאֱהָבוּן רִיק תְּבַקְשׁוּ
כָזָב סֶלָה: וּדְעוּ כִּי הִפְלָה יְיָ חָסִיד לוֹ יְיָ יִשְׁמַע בְּקָרְאִי
אֵלָיו: רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם
וְדֹמּוּ סֶלָה: זִבְחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וּבִטְחוּ אֶל יְיָ: רַבִּים אֹמְרִים
מִי יַרְאֵנוּ טוֹב נְסָה עָלֵינוּ אוֹר פָּנֶיךָ יְיָ: נָתַתָּה שִׂמְחָה
בְלִבִּי מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ: בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה
וְאִישָׁן כִּי אַתָּה יְיָ לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי:

אֵיין וִידוּי אַלֶע טָאג צוּ זָאגֶען פַאר קְרִיאַת שְׁמַע:

אֱלֹהֵינוּ אוּנְזֶער גָאט אוּנ גָאט פוּן אוּנְזֶערֶע עֶלְטֶערְן לָאז פַאר דִיר קוּמֶען מַיין גֶעבֶּעט
אוּנ זָאלְסְט נִיט פֶערְהוּילֶען דַיין אוֹיעֶר צוּ פֶערְנֶעמֶען מַיין גֶעשְׁרַיי צוּ דֶערְוַוייטֶערֶען מִיךְ.
אוּנ לַייטְזֶעלִיג מִיךְ דֶען אִיךְ בִּין קֵיין עַזּוּת פָּנִים אוֹיךְ נִיט הַארְט נַאקֶענְדִיג אִיךְ זָאל זָאגֶען
אִיךְ בִּין רֵיין פוּן מִיסְטֵייט אוּנ הָאבּ קֵיין אִיבֶּעלְס גֶעטְהוּן. אָבֶּער פַאר וָואר מַיינֶע זִינְד
זֶענֶען שְׁוֶוער אוּנ גְרוֹיס דֶען אִיךְ הָאבּ גֶעמֶערְט קֶעגֶען דִיר מִיסְס טַאטֶען מוּטְוִוילִיגֶע זִינְד
נָאךְ מַיין יֵצֶר הָרָע'ס גֶעלוּסְט אוּנ קָאן עֶס נִיט לֵייקֶענֶען. אָבָל אֲנִי חָטָאתִי אָבֶּער פַאר וָואר
אִיךְ הָאבּ גֶעזִינְדִיגְט בְּשׁוֹגֵג. אִיךְ הָאבּ גֶעזִינְדִיגְט בְּמֵזִיד אִיךְ הָאבּ גֶעזִינְדִיגְט מִיט ווִידֶער
שְׁפֶּענִקֵייט: אָשַׁמְתִּי אִיךְ הָאבּ גֶעשׁוּלְדוּגְט אוּנ אַ טֵייל עֲבֵרוֹת וֵויים אִיךְ אוּנ אַ טֵייל עֲבֵירוֹת
וֵויים אִיךְ נִיט. אָבֶּער פַאר דִיר אִיז נִיט פֶערְהוּילֶען דוּ וֵוייסְט אַלְס ווֹאהְל אוֹיבּ עֶס אִיז
אַ זִינְד אָדֶער נִיט: בָּגַדְתִּי אִיךְ הָאבּ גֶעפֶּעלְשְׁט אִין דַיין תּוֹרָה. אִיךְ הָאבּ מִיךְ בֶּעהֶעפְט צוּ
מַיין יצה"ר: גָּזַלְתִּי אִיךְ הָאבּ אַנְדֶערֶע לַייט בֶּערוֹיבְּט אִיךְ וֵוייס נִיט וֶועמֶען אִיךְ זָאל ווִידֶער
קֶערֶען דָאס זַיינִיגֶע: גָּנַבְתִּי אִיךְ הָאבּ גֶעשְׁטָאלֶען אוּנ הָאבּ גֶעלֵייקֶענְט: דִּבַּרְתִּי דוֹפִי אִיךְ הָאבּ
גֶעסְטוּרְמֶעט אוּנ הָאבּ גֶערֶעט אִין מַיין תְּפִלָּה צְווִישֶׁען בָּרוּךְ שֶׁאָמַר אוּנ יִשְׁתַּבַּח אוּנ בָּרְכוּ

און ק״ש. ווען דער חַזָן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה זָאגְט הָאבּ אִיךְ קֵיין אָמֵן גֶעזָאגְט אָדֶער ווען מֶען לֵיינְט אִין סֵפֶר תּוֹרָה הָאבּ אִיךְ דְבָרִים בְּטֵלִים גֶערֶעט: הֶעֱוִיתִי אִיךְ הָאבּ פֶערְקְרִימְט מַיין וועג: וְהִרְשַׁעְתִּי אוּנ צוּ בֵּייזְהֵייט בִּין אִיךְ נִיט גֶעוֶועזֶען טְרֶעג: זַדְתִּי אִיךְ הָאבּ גֶעמוּטְווִילִיגְט מִיט זִינְד: חָמַסְתִּי אִיךְ הָאבּ גֶערוֹיבְּט אוּנ מִיט גֶעוואַלְד אַלְס גֶענוּמֶען ווִי אֵיינֶער הָאט נִיט בְּדֵעָה גֶעהַאט צוּ פֶערְקוֹיפֶען. אִיךְ הָאבּ פֶערְשְׁוֶועכְט מַיינֶע שַׁבָּתִים אוּנ יָמִים טוֹבִים. אִיךְ הָאבּ מְחַלֵּל הַשֵּׁם גֶעוֶועזֶען. אִיךְ הָאבּ חֲנִיפוּת גֶטְרִיבֶּען: טָפַלְתִּי שֶׁקֶר אִיךְ הָאבּ מִיךְ בֶּעהֶעפְט צוּ בֵּייזְהֵייט אוּנ שַׁאלְקְהֵייט. אִיךְ הָאבּ אַנְדֶערֶע לַייט גֶעמַאכְט שְׁטְרוֹיכְלֶען אוּנ פֶערְפִיהְרֶען: יָעַצְתִּי רָע אִיךְ הָאבּ בֵּייזֶע רֵייד גֶעטְרַאכְט: כִּזַּבְתִּי אִיךְ הָאבּ לִיגֶען גֶעזָאגְט אוּנ צוּ דֶעם לִיגְנֶער הָאבּ אִיךְ עֶס אִיהְם פָאר גֶעוָוארְפֶען אוּנ בְּחֶרְפָּה גֶעמַאכְט דָאס אִיז גְלַייךְ אַזוֹי ווִי אֵיינֶער הָאט גֶעטְהוּן אַ רְצִיחָה. אֵיין אָרוּמַאן הָאבּ אִיךְ זַיין מַשְׁכּוֹן נִיט אַרוֹיס גֶעגֶעבֶּען אוֹיבּ עֶר הָאט בֶּעדַארְפְט בַּיי נַאכְט אָדֶער בַּיי טָאג. אִיךְ הָאבּ רִבִּית גֶענוּמֶען: לַצְתִּי אִיךְ הָאבּ שְׁפָּאט גֶעטְרִיבֶּען: מָרַדְתִּי אִיךְ הָאבּ ווִידֶער גֶעשְׁפֶּענִיגְט אַנְטְקֶעגֶען דִיר: נִאַצְתִּי אִיךְ הָאבּ דֶערְצֶערֶענְט גָאט אוּנ דִי וֶועלְט: סָרַרְתִּי אִיךְ הָאבּ אָפּ גֶעקֶערְט פוּן גוּטֶען וועג צוּ בֵּייזֶען: עָוִיתִי אִיךְ הָאבּ פֶערְקְרִימְט דֶעם גוּטֶען וֶועג: פָּשַׁעְתִּי אִיךְ הָאבּ גֶעמִיסְטֵייט צָרַרְתִּי אִיךְ הָאבּ בֶּעלֵיידִיגְט: קִשִּׁיתִי עֹרֶף אִיךְ הָאבּ אַ הַארְט נַאקֶען אוּנ פִיעל נַארִישְׁקֵייט גֶעטְהוּן ווֶען אִיךְ הָאבּ גֶעלֶערְנְט אָדֶער תְּפִלָּה גֶעטְהוּן: רָשַׁעְתִּי אִיךְ הָאבּ גֶעשׁוּלְדִיגְט מִיט מַיין בֵּייזֶע מַחֲשָׁבָה: שִׁחַתִּי אִיךְ הָאבּ פֶערְדָארְבֶּען אוּנ הָאבּ צוּ בְּרָאכֶען. אֵיין כֵּלִי אוּנ הָאבּ גֶעוָוארְפֶען אִין רוֹגֶז. אִיךְ הָאבּ גֶעגֶעסֶען אוּנ הָאבּ נִיט גֶעבֶּענְשְׁט נָאךְ דֶעם עֶסֶען: תָּעִיתִי תִּעְתָּעְתִּי אִיךְ הָאבּ גֶעאִיהְרְט מִיךְ אוּנ הָאבּ אַנְדֶערֶע לַייט גֶעמַאכְט פֶערְאִיהְרֶען. אִיךְ הָאבּ פֶערְצוֹיגְט דֶעם אַרְבֵּייטֶער זַיין לוֹין, ווֶער קָאן דֶערְצֵיילֶען אָדֶער שַׁאצֶען ווָאס אִיךְ הָאבּ אִין מַיין הַארְץ לוּסְט נָאךְ גֶעטְהוּן ווָאס מַיינֶע אוֹיגֶען הָאבֶּען גֶעזֶעהְן:

רבש״ע מִיר הָאבֶּען נִיט גֶעטְהוּן מִצְוֹת עֲשֵׂה מִצְוֹת ווָאס מִיר זֶענֶען שׁוּלְדִיג צוּ טְהוּן. מִיר הָאבֶּען גֶעטְהוּן מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. מִצְוֹת ווָאס מֶען טָאר נִיט טְהוּן הָאבֶּען מִיר גֶעטְהוּן. מִיר הָאבֶּען גֶעטְהוּן עֲבֵירוֹת מִיר הָאבֶּען גֶעבְּרָאכֶען דִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. מִיר הָאבֶּען פַאר גֶעסֶען דַיין הוֹיכֶען גֶעאַכְפֶּערְטֶען נָאמֶען מִיר הָאבֶּען פֶערְגֶעסֶען דַיין קֶענִיגְרֵייךְ אוּנ פֶארְבְּט. וְאַתָּה אָבֶּער דוּ בִּיסְט גֶערֶעכְט מִיט אַלְס ווָאס דָא קוּמְט אוֹיף דַיין קִנֶעכְט. דוּ רֶעגִירְסְט דִי גַאנְצֶע ווֶעלְט מִיט ווָארְהֵייט דְהַיְינוּ דֶעם צַדִיק נָאךְ זַיין גֶערֶעכְטִיקֵייט דֶעם רָשָׁע נָאךְ זַיין בֵּייזְהֵייט נוּן אִיךְ אָרוּמֶער זִינְדִיגֶער מֶענְשׁ פִיעל זִינְד הָאבּ אִיךְ גֶעטְהָן פוּן ווֶעלְכֶער זִינְד זָאל אִיךְ פַאר דִיר חֶשְׁבּוֹן אָפּ גֶעבֶּען עֶס הֶעלְפְט מִיר קֵיין לֵייקֶענֶען נִיט דִי שְׁטֵיינֶער אִין אֵיין הוֹיז מִיט אַלֶע יְסוֹדוֹת אוֹיס דֶער וַואנְט אוּנ בַּאלְקֶען זָאגֶען עֵדוּת אַלְס ווָאס מֶען זִינְדִיגְט פוּן אָן פַאנְג אָן אִיז אַלֶעס פֶערְחַתְמֶת מִיט זַיין אֵייגֶענֶע הַאנְד:

חשבון הנפש.

אֵיידֶער מֶען גֵייט זִיךְ לֵייגֶען זָאל מֶען זִיךְ גוּט בַּארֶעכְנִין ווָאס מֶען הָאט פַארבְּרֶענְגְט דֶעם טָאג אוּנ מֶען זָאל חֲרָטָה הָאבֶּען אוּנ תְּשׁוּבָה טָאהְן אוֹיף דִי שְׁלֶעכְטֶע מַעֲשִׂים אוּנ נֶעמֶען אוֹיף זִיךְ שׁוֹין גוּט צוּ זַיין אוּנ ווֶען אֵיינֶער הָאט אֲפִילוּ גֶעגֶען אִיהְם עֶפֶּעס שְׁלֶעכְטְס גֶעטוּהְן זָאל עֶר אִיהְם מוֹחֵל זַיין

כְּדֵי עֶס זָאל קֵיין מֶענְשׁ דוּרְךְ אִיהְם גֶישְׁטְרָאפְט וֶוערֶען פַאר דֶעם וֶועט עֶר הָאבֶּען אַגְרוֹיסֶען שְׂכַר אָמֵן׃

דֶער נָאךְ זָאגְט מֶען דָאס.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם הֲרֵינִי מוֹחֵל לְכָל מִי שֶׁהִכְעִיס וְהִקְנִיט אוֹתִי אוֹ שֶׁחָטָא כְּנֶגְדִּי בֵּין בְּגוּפִי בֵּין בְּמָמוֹנִי בֵּין בִּכְבוֹדִי בֵּין בְּכָל אֲשֶׁר לִי בֵּין בְּאוֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד בֵּין בְּדִבּוּר בֵּין בְּמַעֲשֶׂה לְכָל בֶּן אָדָם וְלֹא יֵעָנֵשׁ שׁוּם אָדָם בְּסִבָּתִי. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד וְלֹא אֶחֱזוֹר בָּהֶם וְלֹא אָשׁוּב עוֹד לְהַכְעִיסֶךָ וְלֹא אֶעֱשֶׂה הָרַע בְּעֵינֶיךָ וּמַה שֶּׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וָחֳלָיִם רָעִים׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵינוּ וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵינוּ שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁה עוֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ׃

אָשַׁמְתִּי אָכַלְתִּי דְבָרִים אֲסוּרִים אָכַלְתִּי נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת אָכַלְתִּי פַּת הָאָסוּר לָנוּ לֶאֱכוֹל אָכַלְתִּי בְּלִי נְטִילַת יָדַיִם אָכַלְתִּי בְּלֹא בְרָכָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ. בָּגַדְתִּי בָּךְ בֵּרַכְתִּי בְּרָכָה לְבַטָּלָה בָּעַלְתִּי בְּעִילַת זְנוּת. גָּזַלְתִּי גָּנַבְתִּי דַעַת הַמָּקוֹם וְדַעַת הַבְּרִיּוֹת. גָּנַבְתִּי מָמוֹן אֲחֵרִים. דִּבַּרְתִּי דוֹפִי דִּבַּרְתִּי דְּבָרִים בְּטֵלִים דִּבַּרְתִּי לָשׁוֹן הָרָע וּרְכִילוּת דִּבַּרְתִּי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה דִּבַּרְתִּי בִּשְׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה דִּבַּרְתִּי נִבְלוּת פֶּה דִּבַּרְתִּי אֶחָד בַּפֶּה וְאֶחָד בַּלֵּב. הֶעֱוֵיתִי הִרְהַרְתִּי בַּיּוֹם וּבָאתִי לִידֵי קֶרִי בַּלַּיְלָה הִרְהַרְתִּי הִרְהוּרִים רָעִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה הִרְהַרְתִּי אַחֲרֵי רַבּוֹתַי וַחֲבֵרַי. וְהִרְשַׁעְתִּי. זַדְתִּי אַחֲרֵי רוֹעַ לִבִּי. זוֹלֵל וְסוֹבֵא הָיִיתִי זִלַּלְתִּי פְּנֵי

חבירי

חֲבֵירַי בְּרַבִּים. חָמַסְתִּי חָמַדְתִּי מָמוֹן אֲחֵרִים. חָמַדְתִּי נָשִׁים אֲחֵרוֹת חִלַּלְתִּי שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים חִלַּלְתִּי אֶת הַשֵּׁם. טָפַלְתִּי שֶׁקֶר וּמִרְמָה. יָעַצְתִּי רָע. כִּזַּבְתִּי כִּחַשְׁתִּי כָּפַרְתִּי מָמוֹן אֲחֵרִים. לַצְתִּי לָמַדְתִּי תוֹרָה שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם. מָרַדְתִּי. נִאַצְתִּי נִאַפְתִּי בְּיַד וּבִשְׁאָר אֵבָרִים נֶשֶׁךְ וְרִבִּית לָקַחְתִּי נִתְכַּבַּדְתִּי בִּקְלוֹן חֲבֵרִי. סַרְתִּי בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה הָיִיתִי. עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי. פָּרַקְתִּי עוֹל תּוֹרָה וּמִצְוֹת מִמֶּנִּי. צָרַרְתִּי. קִשִּׁיתִי עֹרֶף. קִשִּׁיתִי עַצְמִי לָדַעַת. רָשַׁעְתִּי רַע לַשָּׁמַיִם וְרַע לַבְּרִיּוֹת הָיִיתִי. שִׁחַתִּי זֶרַע לְבַטָּלָה בֵּין בְּיַד בֵּין בְּהִרְהוּר בֵּין אֵצֶל אִשְׁתִּי בֵּין בְּנָכְרִיָּה אוֹ בְּזוֹנָה. תִּעַבְתִּי תָּעִיתִי תִּעְתָּעְתִּי סַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוֶה לִי וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלַי כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנִי הִרְשָׁעְתִּי:

אֶשָּׂא קוֹלִי בִּבְכִי וִילָלָה עַל חַטֹּאת נְעוּרַי כַּעֲבוֹתוֹת הָעֲגָלָה. וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָּנַי אֶל פְּנֵי נוֹרָא עֲלִילָה. אוֹי לִי כִּי הוֹצֵאתִי זֶרַע לְבַטָּלָה. בָּכֹה אֶבְכֶּה בַּלַּיְלָה עַל פְּשָׁעַי אֲשֶׁר עָלַי עוֹלָה וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָּנִים פְּנֵי יוֹשֵׁב קָדְשׁוֹ סֶלָה. אוֹי לִי הִרְהַרְתִּי וּבָאתִי לִידֵי קֶרִי בַּלַּיְלָה גַּם כִּי אֶזְעַק וַאֲשַׁוַּע שָׂתַם תְּפִלָּתִי כִּי רַבּוּ עֲוֹנוֹתַי וְחַטֹּאתַי וְאֵיךְ אֶשָּׂא פְּנֵי אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי. אוֹי לִי עַל נִשְׁמָתִי דְּמוֹעַ תִּדְמַע עֵינַי יוֹם וָלַיְלָה: וְנָתַתִּי לִבִּי לְהִתְעַנּוֹת בִּשְׁתִיָּה וּבַאֲכִילָה וְאֵיךְ אֶשָּׂא פְּנֵי שׁוֹכֵן מַעְלָה. אוֹי לִי שֶׁפָּגַמְתִּי בְּרִית לָשׁוֹן וּבְרִית מִילָה. הוֹי וַאֲבוֹי אֶצְעַק בְּמָרָה כִּי חָטָאתִי בִּלְשׁוֹנִי וְדִבַּרְתִּי סָרָה וְאֵיךְ אֶשָּׂא פְּנֵי אָיוֹם וְנוֹרָא. אוֹי לִי כִּי פָּרַקְתִּי עוֹל תּוֹרָה. וְעַל אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָּה וַאֲנָהָה. כִּי הוֹרֵיתִי שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה וְאֵיךְ אֶשָּׂא פְּנֵי אֱלֹהֵי הַמַּעֲרָכָה. אוֹי לִי כִּי הָלַכְתִּי בְּגַסּוּת וּבְרָמַת רוּחָא:

זָחַלְתִּי וָאִירָא מֵאֵימַת דִּינֶךָ כִּי נִאַצְתִּי וְחִלַּלְתִּי אֶת שְׁמֶךָ. וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָּנֶיךָ. אוֹי לִי עַל לֹא שָׁמַרְתִּי מִצְוֹתֶיךָ. הַחֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת הִרְבֵּיתִי אֵלֶּה וְכַחַשׁ מִפִּי הוֹצֵאתִי וְאֵיךְ אֶשָּׂא פְּנֵי אֱלֹהַי קְדוֹשִׁי. אוֹי לִי כִּי דִבַּרְתִּי בִּשְׁעַת תְּפִלָּתִי טוּמְאָתִי בְּשׁוּלַי לֹא זָכַרְתִּי אַחֲרִיתִי. וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי. וְאֵיךְ אֶשָּׂא פְּנֵי עוּזִּי וּמְנוּסִי אוֹי לִי כִּי אִתִּי תָּלִין מְשׁוּגָתִי יָדַי לְזָר תָּקַעְתִּי. פְּנֵי חֲבֵירַי הִלְבַּנְתִּי וְאֵיךְ

אֶשָּׂא פְּנֵי אֱלֹהֵי תִּפְאַרְתִּי אוֹי לִי כִּי בְּקָלוֹן חֲבֵירַי נִתְכַּבַּדְתִּי׃

נָאךְ קְרִיאַת שְׁמַע קִישׁ דִיא מְזוּזָה אוּנ זָאג דָאס.

יְיָ שׁוֹמְרִי יְיָ צִלִּי עַל יַד יְמִינִי. יְיָ יִשְׁמוֹר צֵאתִי וּבוֹאִי לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. שַׁדַּי יִשְׁמְרֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע שַׁדַּי יִשְׁמְרֵנִי מִכָּל חֳלָאִים רָעִים וַחֲלוֹמוֹת רָעִים. וּמִמִּקְרֵי לַיְלָה׃ ז״פ בְּכָל דְרָכֶיךָ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אוֹרְחוֹתֶיךָ. שְׁרֵי לֵיהּ מָארֵיהּ לְמַאן דִמְצַעַר לִי׃

וָוער עֶס קֶען נִיט שְׁלָאפֶען זָאל זָאגֶען דָאס וֶועט עֶר שְׁלָאפֶען׃

ג״פ גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֻד עָקֵב׃ עָקֵב יָגֻד וְהוּא יְגוּדֶנּוּ גְדוּד גָּד׃ ג״פ אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃ ג״פ בְּטוֹב אָלִין אָקִיץ בְּרַחֲמִים׃ ג״פ אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה׃ סֶלָה תְּסוֹבְבֵנִי פַלֵּט רָנֵּי תִּצְּרֵנִי מִצַּר לִי סֵתֶר אַתָּה׃ ג״פ תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃ ג״פ אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד׃ כִּדְנָא תֵּאמְרוּן לְהוֹן אֱלָהַיָּא דִּי שְׁמַיָּא וְאַרְקָא לָא עֲבַדוּ יֵאבַדוּ מֵאַרְעָא וּמִן תְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה׃ בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת׃
תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב׃

תחנה שלשה שערים.

שַׁעַר זֶה נִתְיַסֵּד עַל שְׁלֹשָׁה מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ הַנָּשִׁים׃

שְׁלֹשָׁה מִצְוֹת נִצְטַוּוּ הַנָּשִׁים דְרַייא מִצְוֹת זֶענֶען דִי נָשִׁים גֶעבָּאטֶען גֶעוָוארֶען חנ״ה שְׁמוֹתָן דֶער נָאמֶען
פוּן דִי דְרַייא מִצְוֹת אִיז חנ״ה דָאס וָוארְט חנ״ה מַאכְט חַלָּה נִדָּה הַדְלָקַת הַנֵּר׃

ראשית עריסותיכם חלה תרימו: דיא טייטש פון דעם פסוק איז אזוי דאס ערשטי פון אייער טייג זאלט איר אפ שיידען חלה בזכות זה ה׳ אוצרותיכם שובע ימלא דיא ווערטער איז טייטש פון וועגען דעם זכות פון מצות חלה וועט השי״ת ברוך הוא וברוך שמו אייך געבען די ברכה אין אייערע א׳צרות אינ וועט זיי אן פילען מיט וועט פאר צייטען פלעגט אזוי זיין דער כהן האט גענומען תרומה אונ דער לוי האט גענומען מעשר אונ דער עני מעשר עני אויך צו דייטען מעשר שני אבער אצונדערט בעונותינו הרבים אז דאס בהמ״ק איז חרוב איז אלץ בטל געווארען נאר די מצוה פון חלה איז געבליבען דרום רבש״ע בעטען מיר דיך אז דוא זאלסט אן נעמען דיא מצות חלה אינ זאלסט שיקען גרוים ברכה ווי מיר וועלען זיך קערין אונ וועגדען אונזערע קינדערליך זאלען ניט פאר פרעמד ווערען אונ מיר זאלען קענען אונזערע קינדער אליין פרנסה געבען איך מיט מיין מאן ביז לאנג לעבען אונ די מצות חלה זאל אן גענומען ווערין זי זאל געוואגען זיין ווי גאר די תרי״ג מצות פון דער הייליגער תורה: (חופש ה׳ כל חדרי בטן) דאס איז טייטש גאט ברוך הוא וברוך שמו זוכט די אלע קאמערען פון דעם בוך:

דינים פון חלה.

ווען זיא טוט נעמען חלה זאל זי אזוי זאגען וועט מען ניט פר שניידען זייערע יארען אונ טאגען חס ושלום ווען מען קנעט אוים טייג אזוי פיהל מעהל כמנין חלה דאס איז טייטש אזוי פיהל מעהל ווי פיל דאס ווארט חלה טרעפט אן דהיינו מ״ג ביצים דאס איז דריי אונ פערציג אייער אונ דאס באטרעפט דריי קווארט מעל מוז מען פון דעם טייג אפ שיידען חלה:

אז מען נעמט חלה מאכט מען די ברכה.

ברוך הוא וברוך שמו:

ברוך אתה יי׳ אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריש חלה:

לכבוד גאט לכבוד אונזער גיבאט לכבוד דער ליבען שבת קודש וואס אונזער הער גאט האט אונז געגעבען דעם ליבען שבת קודש אונ האט

אונז געבאטען די ליבע מצוה איך זאל זיא קענען רעכט מקיים זיין און עס זאל אזוי געוואגען זיין ווי כל תרי"ג מצות פון כל ישראל אמן כן יהי רצון:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך: ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות:

מיין חלה זאל אן גענומען זיין אזוי ווי איין קרבן איף דעם מזבח איז אן גענומען געווארען מיין מצוה זאל אן גענומען זיין גלייך ווי איך האב זיא רעכט מקיים געוועזען פאר צייטען איז דאס געקומען דעם כהן גדול און ער האט פאר דעם פאר געבען זיי זינד אזוי זאל מיר אויך פאר געבען ווערען מייני זינד איך זאל זיין גלייך ווי איין נייא געבארען קינד איך זאל קענען מיינע ליבע שבתים און ימים טובים עהרען ער זאל מיר באשערען איך זאל מיך קענען מיט מיין מאן און מיט מיינע קינדער דער נערין עס זאל אן גענומען ווערין מיין מצוה פון חלה נעמין אז מיינע קינדערליך זאלען געשפייזט ווערין פון דעם ליבען גאט ברוך הוא מיט גרוים רחמנות און מיט גרוים דער בארימקייט עס זאל געגליכעו זיין מיין מצות חלה גלייך ווי איך האב מעשר געגעבען ווי איך טוא מיין מצוה פון חלה מיט מיין גאנצען הארצען אזוי זאל גאט ברוך הוא מיט גרוים רחמנות און מיט גרוים דער בארימקייט מיך היטען פון פיין און שמערצע:

מצות נדה אם תשמרו ה' יצילכם ממיתת אסכרה והדרוקן דאס איז טייטש אז איר וועט רעכט היטען דוא מצוה פון נדה אזוי וועט השי"ת ב"ה היטען איירע קינדער פון מיתת אסכרה און פון דער מיתה וואס הייסט הדרוקן:

דיא תחנה זאגט מען פרייטאג צו נאכט צו לעכט צינדען.

אלהינו ואלהי אבותינו דו ביסט אונזער גאט און גאט פון אונזער עלטערין קיניג דער בארמיגער עס זאל זיין דער ווילען פאר דיר אז איך זאל געדאכט ווערען פאר דיר מיט אגידעבניש פון היילינען און פון אייטל

דֶער בַּארְמְהֶערְצִיגֶער גָאט דוּ בִּיזְט מֶעכְטִיג...

דֶער בַּארְמֶקְיִיט פוּן אֵייבֶּערְשְׁטֶען הִימְלֶען אוּנ דוּ זָאלְסְט גֶעדֶענְקִין דַיין דִינְסְט (פב"פ) מִיט דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען דֶער דָא הֵייסְט צְבָאוֹת גָאט פוּן אַלֶע בַּאשֶׁעפֶענִישׁ דוּא זָאלְסְט דִיךְ קֶערִין צוּ מַיין גֶעבֶּעט וִוי דוּא הָאסְט אָן גֶענוּמֶען דִיא תְּפִלָּה פוּן אוּנְזֶער מוּטֶער חַנָּה עָלֶיהָ הַשָּׁלוֹם דִיא דָא אִיז אֵיין עֲקָרָה גֶעוֶוען אוּנ הָאט תְּפִלָּה גֶעטָאן הָאסְט דוּ אִיהְר בַּאשֶׁערְט גוּטֶע פְרוּמֶע קִינְדֶער אוּנ דוּ הָאסְט דֶער הֶערְט אִיהְר גֶעבֶּעט אוּנ פוּן אִיר אִיז אַרוֹיס גֶעקוּמֶען דֶער צַדִיק שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא דֶער דָא אִיז אִין דֶער וָואג שָׁאל אַזוֹי גוּט גֶעוֶוען אַזוֹי וִוי מֹשֶׁה אוּנ אַהֲרֹן אַזוֹי וִוי אִין פָסוּק שְׁטֵייט מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ קוֹרְאִים אֶל יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם אוּנ זָאלְסְט דִיךְ קֶערִין צוּ מַיין תְּפִלָּה מִיט גְנָאד אוּנ גְרוֹיס דֶער בַּארִימְהֶערְצִיגְקַייט אוּנ דוּ זָאלְסְט מִיךְ לַייט זֶעלִיגֶען מִיט מַתְּנַת חִנָּם אִין דֶעם זְכוּת פוּן דִיא דְרַייא הֵיילִיגֶע מִצְוֹת דָאס דוּ הָאסְט אוּנְז וַוייבֶּער גֶעבָּאטֶען דָאס אִיז נִדָּה חַלָּה הַדְלָקַת הַנֵּר דִי אִיךְ הָאבּ מְקַיֵּים גֶעוֶוען זֵיי זָאלֶען פִיר שְׁפְּרֶעכֶער זַיין פַאר דַיין הֵיילִיגֶען כִּסֵּא הַכָּבוֹד דָאס אִיךְ זָאל זוֹכֶה זַיין דוּרְךְ דֶעם דָאס דוּ זָאלְסְט מִיר גֶעבֶּען גוּטֶע אוּנ פְרוּמֶע קִינְדֶער דָאס זֵיי זָאלֶען זַיין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דוּ זָאלְסְט עֶפִינֶען זֵייעֶרֶע הֶערְצֶער זֵייא זָאלֶען פַאר שְׁטֵיין דִי סוֹדוֹת פוּן דַיין תּוֹרָה אוּנ זֵיי זָאלֶען לֶערְנֶען פוּן דַיין הֵיילִיגֶען נָאמֶען וֶועגֶען דָאס זֵיי זָאלֶען זַיין פְרִישׁ אוּנ גֶעזוּנְד אוּנ גַאנְץ אוֹיף אַלֶע גְלִידֶער אוּנ זֵיי זָאלֶען גָאר קֵיין מוּם נִיט הָאבֶּען אִין אִיר גַאנְצֶען גוּף אוּנ זֵיי זָאלֶען נִיט זַיין גָאר צוּ לַאנְג אוּנ נִיט גָאר צוּ קָארְץ נִיט צוּ וַוייס אוּנ אוֹיךְ נִיט צוּ שְׁוַוארְץ אוּנ נִיט אִיבֶּערִיג קְלוּג אוּנ אוֹיךְ נִיט גְרוֹיס נַארִישׁ נָאר זֵיי זָאלֶען זַיין חֲכָמִים וִוי עֶס גֶעבִּירְט אוּנ זֵיי זָאלֶען הָאבֶּען חֵן וָחֶסֶד אִין דַיינֶע אוֹיגֶען אוּנ דִי לַייטֶען אוֹיגֶען אוּנ אִיךְ זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ דֶער צִיהֶען זֵיי מִיט מַיין מַאן אִין עוֹשֶׁר אוּנ כָּבוֹד אוֹיף לַאנְגֶע יָארֶען אוּנ אוֹיף לַאנְגֶע טֶעג אוּנ קֵיין שׁוּם קִינְד פוּן אוּנְזֶערֶע קִינְדֶער זָאלֶען נִיט שְׁטַארְבֶּען בַּיי מַיין לֶעבֶּען אוּנ אוֹיךְ נִיט בַּייא מַיין מַאנְס לֶעבֶּען אוּנ מִיר זָאלֶען זוֹכֶה זַיין צוּ הָאבֶּען אוּנְזֶער פַּרְנָסָה בְּכָבוֹד פוּן דַיין גֶעטְרַייאִי מִילְדִי הַאנְד אוּנ נִיט דוּרְךְ הֶענְד פוּן מֶענְטְשֶׁען אוּנ מִיר זָאלֶען קֶענֶען טָאן צְדָקָה אוּנ גְמִילוּת חֶסֶד מִיט אַלֶע לַייט אוּנ מִיר זָאלֶען זוֹכֶה זַיין צוּ זֶעהְן מִיט אוּנְזֶערֶע אוֹיגֶען קִינְדֶער אוּנ קִינְדְס קִינְדֶער דִיא דָא זָאלֶען עוֹסֵק זַיין אִין דֶער תּוֹרָה אוּנ מַעֲשִׂים טוֹבִים אוּנ עֶס זָאל אָן אוּנְז מְקוּיָּים וֶוערֶען וָואס יְשַׁעְיָה הַנָּבִיא הָאט גֶעזָאגְט אִינְזֶער גָאט הָאט גֶעזָאגְט אִיךְ וֶועל מַיין

זובערהייט מיט דיר באשטעטונגע און די נבואה וועל איך לאזען רוען אויף דיר און מיינע רייד דאס מיינט מען די תורה די איך געטאן האב אין דיין מונד דאס וועט ניט ווערען אפ געטאן פון דיין מונד און פון דיינע קינדער דאס האט געזאגט גאט פון אצונד אן ביז אייביג אמן כן יהי רצון אמן סלה:

איין נייע תחנה פאר לעכט צינדען שבת ויום טוב.

גאט פון דיין פאלק ישראל די ביסט הייליג און די האסט געהייליגט דיין פאלק ישראל און די האסט געהייליגט דעם שבת און די ביסט איינער און די ישראל האסט אויסדערוויילט אונטער אלע פעלקער צו דיין דינסט און דעם שבת צו עהרען און צו לייכטען מיט לעכט און צו האבען פרייד און לוסט אין דיינעם דינסט היינט אן דיינעם הייליגען שבת דאס מיר זענען שולדיג עהרליך צו האלטען מיט אלע זאכען אזוי ווי א מלך דער האלט עהרליך זיין מלכה אדער ווי א חתן האלט עהרליך זיין כלה און נאך רעדען פיהל חכמים דאס זיי האבען גערופען דעם שבת בת מלכה און כלה דען איך דיין טאכטער וויל שוין לעכט צינדען צוויי לעכט די דיינע חכמים האבען געהייסען די וואס ווייסען דיין הייליגע תורה צו עהרין און צו הייליגן דיין נאמען און די תורה אין דעם שבת. אלמעכטיגער גאט גיב מיר און מיין מאן און מיינע קינדער און מיין גאנץ הויז געזונד דעם הייליגען שבת צו דיען און צו הייליגען מיט נחת און באהיט אונז פאר אלע בייזע באגעגעניש און אויך פאר אלע בייזע גזרות אין דעם היינטיגען טאג דען די רשעים האבען אויך היינט ריה אין דעם ביטערין גיהנם אזוי זאלסטו אין דעם טאג פון שבת באהיטען פאר אלעם בייזען און אלע מיינע לעכט זאלען העל און לויטער ברענען צו פאר טרייבען די בייזע רוחות און שדים ומזיקים בת מחלת אלע די דא קימען פון לילית זיי זאלען אוועק פליהן פאר דיא לעכט וואס איך טיא אהנצינדען אין דעם שבת דאס זיי זאלען ניט שעדיגען דעם מענטש ניט קיין מאן אויך ניט קיין פרוי און קינדער העד פון אלע וועלטען גיב מיר קינדער די דא וועלען לייכטען אין דיין תורה און זאלען באשיידען דיינע גבאט רעכטען און ווייזען וועג און זאלען טאן אלע צייט דאס דיר וואל געפעלט און דיינע אויגען און דאס עם וואל געפעלט אין אויגען פון לייטען און דאס מיר דעם שבת זאלען זוכה זיין צו דינען און צו זעניפטיגען אן אלע הונדערנעם און שיק אונז די ברכה מיט דעם גוטען מלאך דער דא

גֵייט אוֹיף דִי רֶעכְטֶע הַאנְד פוּן דֶעם מֶענְטְשׁ אוּנ דֶער בֵּייזֶער מַלְאָךְ זָאל דַארוֹיף זָאגֶען אָמֵן אוּנ לָאז אוּנְז זוֹכֶה זַיין דָאס מִיר וֶועלֶען אַרְבֶּעז דֶעם טָאג דֶער דָא אִיז אֵייטֶעל שַׁבָּת דֶער דָא רוּהְט דֶער דָא לֶעבְּט אֵייבִּיג עֶס זָאל בַּאוִוילִיגְט זַיין פַאר דִיר גָאט מַיין דֶער לֵייזֶער אָמֵן:

דינים פאר לעכט צינדין.

א) יֶעדֶע אִשָּׁה אִיז מְחוּיָב עש"ק לֶעכְט צוּ צִינְדֶען אַז זִיא אִיז ח"ו מְבַטֵּל דִיא מִצְוָה אִיז עֶס אַגְרוֹיסֶע עֲבֵירָה, עֶס ווִירְד גִיבְּרֶענְגְט אַז דוּרְךְ דְרַיי עֲבֵירוֹת שְׁטַארְבֶּען וַוייבֶּער בַּיים גֶעבּוּרְד וַוייל זֵיי הַאלְטֶען נִישְׁט כְּדִין נִדָּה אוּנ מִצְוֹת חַלָּה אוּנ לֶעכְט צִינְדֶען אִיבֶּער דֶעם זָאל יֶעדֶע אִשָּׁה זַיין גִיוָוארִינְט אוּנ פְּרִיה לֶעכְט צִינְדֶען זִיא זָאל ח"ו נִישְׁט קִימֶען צוּ חִילוּל שַׁבָּת:

ב) זִיא זָאל לְפָחוֹת צִינְדֶען צְוֵויי לֶעכְט אַקֶעגֶען דֶעם וָואס שְׁטֵייט אוּנ דֶער הֵיילִיגֶער תּוֹרָה זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת אוּנ שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת אוּנ פוּן דֶעסְט וֶועגֶען זָאל יֶעדֶע אִשָּׁה מֶעהְר לֶעכְט צִינְדֶען לְכָבוֹד ש"ק לוֹיט ווִי אֵיינֶער אִיז אוּמְשְׁטַאנְד:

ג) וֶוען זִי הָאט אַמָאל פַארְגֶעסֶען אוּנ אַלֶעכְט וֵוייניגֶער גֶעצִינְדֶען זָאל זִי פַאר דָאס יֶעדֶען שַׁבָּת מֶעהְר אַלֶעכְט צִינְדֶען:

ד) מֶען דַארְף לֶעכְט צִינְדֶען אִין אַלֶע חֲדָרִים ווִי מֶען נִיצְט אִין שַׁבָּת:

ה) וֶוען מֶען צוּנְד אִין עֶטְלִיכֶע חֲדָרִים בְּרוּךְ מֶען נִישְׁט בְּרָכָה צוּ מַאכֶען נָאהְכ אִיבֶּער דִי לֶעכְט וָואס מֶען צִינְד אוּף דֶעם טִישׁ ווִי מֶען עֶסְט:

ו) וֶוען זִיא הָאט פַארְשְׁפֶּעטִיגְט עֶס אִיז אַסְפֵק אוֹיבּ מֶען מֶעג שׁוֹין צִינְדֶען זָאל זִיא לָאזֶען דוּרְךְ אֵיין נָכְרִי צִינְדֶען אוּנ זָאל קֵיין בְּרָכָה מַאכֶען:

ז) אַז זִיא אִין סָפֵק אוֹיבּ זִיא הָאט שׁוֹין אַבְּרָכָה גִימַאכְט זָאל זִיא נִיט קֵיין בְּרָכָה מַאכֶען:

ח) אַבְּלִינְדֶע קָאן אוֹיךְ צִינְדֶען מִיט אַבְּרָכָה נָאר אַז עֶס צִינְדֶען דָארְטֶען אַנְדֶערֶע וַוייבֶּער מִיט אַבְּרָכָה זָאל זִיא שׁוֹי אוֹיךְ צִינְדֶען אָהְן אַבְּרָכָה:

א"יף פְּרֵייטִיג צוּנַאכְט פַאר לֶעכְט צִינְדֶען.

תוכחת מוסד

ווִיא גְרוֹיס דִיא מִצְוָה אִיז פוּן לֶעכְט צִינְדֶען שַׁבָּת ויו"ט אִין אוֹיךְ לֶעכְט צוּ צִינְדֶען אִין שׁוּהְל אוּנ אִין בְּהמ"ד מִיר גֶעפוּנֶען בַּיי דְבוֹרָה דִי נְבִיאָה שְׁטֵייט (דְבוֹרָה נְבִיאָה אֵשֶׁת לַפִּידוֹת) זָאגְט דֶער מִדְרָשׁ לַפִּידוֹת אִיז טַייטְשׁ פְלַאמֶען פַייעֶר וַוייל זִי פְלֶעגְט מַאכֶען גְרָאבֶּע קְנוֹיטֶען צוּ דִי מְנוֹרָה אִין בֵּית הַמִקְדָשׁ עֶס זָאל זַיין גְרוֹיס לֶעכְטִיקֵייט אִין בֵּית הַמִקְדָשׁ דַארוּם הָאט זִיא זוֹכֶה גִיוֶועזֶען צוּ נְבִיאוּת, אִיז קָשֶׁה דַארְף דֶען גָאט דָאס לֶעכְטִיקֵייט פוּן דִיא מְנוֹרָה, דֶער תֵּירוּץ אִיז וַוייל אִין בְּהמ"ק אִיז

משלי מוסר

יֶעדֶער אִשָּׁה פְרֵייטִיג פַאר נַאכְט בְּפָאהְר זִי גֵייט לֶעכְט צִינְדֶען זָאל זִי תְּשׁוּבָה טוּהְן דֶען דַאמָאלְס אִיז אֵיין עֵת רָצוֹן דִיא תְּשׁוּבָה זָאל נִתְקַבֵּל וֶוערֶען דֶען אַז מֶען טוּהְט נִישְׁט קֵיין תְּשׁוּבָה אוֹיף דִי זִינְד וָואס מֶען הָאט

משלי מוסר

גיטוהן א גאנצע וואך ווערט די נשמה זעהר פאר פלעקט איז דער נאך זעהר שוועהר די נשמה צו ריינינגען וויא איז צו דעם מענטש וואס גייט אוועק אהן תשובה דען דער מענטש ברויך זיך צו באזינגען אז ער איז נאר גיקומען צו פארעכטען וואס ער האט פארדארבען אין יענים גלגול צו סוף נישט גנוג ער פארעכט נישט דאס אלטע נאר ער איז נאך מוסיף נייע זינד אין די נשמה קומט אהין אויף דעם עולם אמת צו קאהלט אין צו באהלט. למשל א מלך האט גיהאט איין בן יחיד וואס איז קראנק גיוועזן האט ער גיהערט אז גאנץ וייט וואהנט א דאקטער א מומחה האט ער זיין זיהן אהין געשיקט ער זאל איהם היילען האט ער איהם אהן געהאקט די הענד אונ די פים אונ צו גענומען דאס געלד אין האט איהם נאך קראנקער גימאכט ווי פריער ווי דער מלך הט דס דר זעהן הט ער געשיקט זיין חיל מען זאל איהם חאפין אונ מען זאל איהם מעניש זיין אזוי אויך דער מלך איז הש"י האט א בת יחידה מיינט מען די נשמה האט ער זי אריין גישיקט אויף דעם עולם צום גוף ער זאל די נשמה מתקן זיין גייט די נשמה גייט דער גוף נישט גענוג ער היילט זיא נישט שלאגט ער זיא נאך צו אין איז זיא פוגם פון קאפ ביז אין פים די נשמה קומט ארויף צום מלך הקב"ה אין וויינט פאר הש"י זעה וואס דער גוף האט געטוהן שיקט הקב"ה די מחבלים זייא זאלען מעניש זיין דעם גוף אין דאמאלם העלפט

תוכחת מוסר

גיוועזן לעכטיג פון די שכינה האט מען גיברויכט דוא מנורה זאל אויך לאכטען כדי דיא כהנים וואס קומען אריין יעדין טאג צו דער עבודה אין דער פריה אין אויף דער נאכט זאלען זייא זעהן פון דיא לעכט פון די מנורה נישט פון דיא לעכט פון די שכינה ווייל פון דיא שכינה ברויך מען ניט הנאה האבען אין די לעכטיגקייט פון דיא מנורה האט פאר שטעלט דיא ליכט פון די שכינה אין דבורה איז גיוועזן א צדיקית אונ האט באמערקט אז די לעכט פון די שכינה איז גרוים האט זיא גימאכט גראבע קנויטען עס זאל זיין די לעכט פון דיא מנורה זאל זיין גרוים עס זאל פאר שטעלען דיא לעכטיגקייט פון דיא שכינה דיא כהנים זאלען ניט הנאה האבען פון דיא שכינה אונ ווייל זיא האט כבוד אן גיטוען צו דיא שכינה האט גאט ב"ה גימאכט רוען אויף איהר דיא שכינה אונ זיא איז גיווארען א נביאה זעהן מיר אז ווייבער קענען אויך זוכה זיין צו נביאה דורך דיא מצוה פון מנורה הייגט האבען מיר ניט קיין בהמ"ק דיא שיהל מיט דעם בהמ"ד איז אזוי וויא דאס בהמ"ק די לעכט וואס מען צינדט אהן אין שיהל פאר דעם עמוד איז אוך א גרויסע מצוה. נאך א מצוה פון לעכט צינדען איז דא פרייטיג פאר נאכט אן צינדען לעכט לכבוד שבת דיא מצוה איז גיגעבען צו ווייבער מעהר וויא צו דיא מענער ד'א גמרא זאגט אז חוה האט גיגעסען פון דעם בוים וואס הש"י האט ניט גיהייסן עסן אונ דאס איז גיוועזן פרייטיג אונ מיט דער זונד האט זיא גורם גיוועזן אז דער מענטש מיז שטארבען האט זיא גורם גיוועזן עס זאל ווערען פאר לאשען דיא לעכט פון דער וועלט די נשמה ווערט אן גירופען אלעכט אזוי וויא עס שטייט (נר ה' נשמת אדם) דאס איז טייטש דיא נשמה פון מענטש איז גאנץ לעכט אונ חוה האט גורם גיווען עס זאל פארלאשען ווערען האט מען איהר גיגעבען א מצוה אן צו צינדען לעכט לכבוד

תוכחת מוסר

שַׁבָּת זיא זָאל מִיט דֶער לֶעכְט פַרְעכְטֶען דִיא לֶעכְט פוּן דִי נְשָׁמוֹת דַארִיבֶּער דַארְף יְעֶדֶע אִשָּׁה צוּ צִינְדֶען לֶעכְט לְכָבוֹד שַׁבָּת מִיט גְרוֹיס שִׂמְחָה אוּנ דוּרְךְ דֶעם זְכוּת וֶועט זיא זוֹכֶה זַיין צוּ הָאבֶּען גִיטֶע קִינְדֶער וָואס וֶועלֶען בַּאלַייכְטֶען דִיא וֶועלְט מִיט תּוֹרָה אוּנ מִיט יִרְאָה ע״כ זָאל יֶעדֶע אִשָּׁה זֶעהְן ח״ו זִיךְ נִישְׁט פַאר שְׁפֶּעטִיגֶען מִיט לֶעכְט צִינְדֶען עֶס זָאל נִיט זַיין ח״ו שְׁטָאט דִיא מִצְוָה אֵיין עֲבֵירָה מֶען מִיז זֶעהְר פָאר זִיכְטוּג זַיין דֶען דֶער שָׂטָן שִׁיקְט אוּנְטֶער אַלֶע מִינֵי סִיבּוֹת כְּדֵי מֶען זָאל פַאר שְׁפֶּעטִיגֶען עַל כֵּן זָאל מֶען אַלֶעס אַיינְוֶועגְדִין מֶען זָאל ח״ו נִיט פַארְשְׁפֶּעטִיגֶען. אוּנ צוּ לֶעכְט צִינְדֶען זָאל זִיךְ אָהן טוּעֶן בִּגְדֵי שַׁבָּת קְלֵיידֶער מִיט צִירוּנְג בִּזְכוּת זֶה וֶועלֶען זַייא גִיהָאלְפֶען וֶוערִין אִין אַלֶע עִינְיָנִים אָמֵן:

מִשְׁלֵי מוסר

הֶעלְפְט שׁוֹין נִישְׁט קֵיין תְּשׁוּבָה אִיבֶּער דֶעם בְּרוּךְ דֶער מֶענְטְשׁ תָּמִיד תְּשׁוּבָה צוּ טוּהֶן בִּפְרָט עֶשׁ״ק פַאר נַאכְט אִין אֵיין אִשָּׁה פַאר לֶעכְט צִינְדֶען אַז זיא גֵייט מְקַיֵים זַיין דִי מִצְוָה פוּן לֶעכְט צִינְדֶען זָאל זיא זַיין רֵיין פוּן עֲבֵירוֹת דוּרְךְ דִיא תְּשׁוּבָה וּבִזְכוּת זֶה וֶועט קוּמֶען דֶער גוֹאֵל צֶדֶק אָמֵן:

אַז מֶען צִינְט אָן לֶעכְט לְכָבוֹד שַׁבָּת זָאגְט מֶען דִי בְּרָכָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת:

לְכָבוֹד גָאט לְכָבוֹד אוּנְזֶער גֶעבָּאט לְכָבוֹד דֶעם לִיבֶּען שַׁבָּת קוֹדֶשׁ וָואס אוּנְזֶער הֶער גָאט הָאט אוּנְז גֶעגֶעבֶּען דֶעם לִיבֶּען שַׁבָּת קוֹדֶשׁ אוּנ הָאט אוּנְז גֶעבָּאטֶען דִי מִצְוָה אַז אִיךְ זָאל קֶענֶען מְקַיֵים זַיין זִי זָאל זַיין גֶעוואֶגֶען אַזוֹי וִוי כָּל תרי״ג מִצְוֹת פוּן כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

רבש״ע מַיין מִצְוָה פוּן דִי לֶעכְט אָן צִינְדֶען זָאל אַזוֹי אָן גֶענוּמֶען זַיין וִוי דִי מִצְוָה פוּן דֶעם כֹּהֵן גָדוֹל וֶוען עֶר הָאט דִי לֶעכְט אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אָן גֶעצוּנְדֶען אִיז זַיין מִצְוָה אָן גֶענוּמֶען גֶעוָוארֶען אַזוֹי זָאל מַיין מִצְוָה אוֹיךְ אָן גֶענוּמֶען וֶוערֶען (נֵר לְרַגְלִי דְבָרֶיךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי) דַיינֶע רֵייד אִיז אֵיין לֶעכְט צוּ מַיינֶע פִיס אוּנ מַיינֶע קִינְדֶער זָאלֶען גֵיין אִין גָאטֶס וֶועג אוּנ דִי מִצְוָה פוּן מַיינֶע לֶעכְט צִינְדֶען זָאל אָן גֶענוּמֶען וֶוערֶען אַז מַיינֶע קִינְדֶערְס אוֹיגֶען זָאלֶען לַייכְטֶען אִין דֶער הֵיילִיגֶער תּוֹרָה אוֹיךְ טוּא אִיךְ בֶּעטֶען לֶעבֶּען

די לעכט דעם ליבען גאט ב"ה אונ מיין מצוה פון די לעכט זאל אן גענומען ווערען ווי דאס לעכט ברענט פון דעם בוים אייל אין בהמ"ק אונ איז נאך פאר לאשען געוואהרען בזכות דאס ליכט פון דעם ליבען שבת זאל מגין זיין ווי דער ליבער שבת האט מגין געוועזען אויף אדם הראשון ווי ער איז באהיט געוואהרען פאר איין געבען טויט אזוי זאל אונזער זכות פון די לעכט מגין זיין אז אונזערע קינדערס אויגען זאלען לייכטען אין דער תורה זייער מזלות זאלען לייכטען אין הימעל זיי זאלען קענען פרנסה געבען זייער ווייב אונ קינדער בעין יפה אונ אונזערע מצות זאלען אן גענומען ווערען ווי די מצות פון אונזערע אבות ואמהות אונ די שבטים הקדושים מיר זאלען זיין אזוי ריין ווי איין קינד ווערט געבארען פון זיין מוטער אמן:

גאט פון אברהם.

גאט פון אברהם פון יצחק אונ פון יעקב בעהיט דאס פאלק ישראל אין דיינעם לויב. אונזערע זיבען טאג זאל אונז וואהל בעקומען אונזער ליבער שבת קודש געהט אהין. די וואך זאל אונז קימען צו געזינד אונ צו לעבען צו מזל צו ברכה צו עושר צו כבוד צו שלום צו מחיה צו פרנסה טובה צו אלעם גיטען געוויין. גאט ב"ה די ביסט דער הער אדאי איבער אונז אונ איבער אונז אלע. צו דיר אונד צו דיין ליבען נאמען טוען מיר האפען. ווען אונ שטעג זאל אונז שטיין אימער אונ אייביג אפען. אפען זאל אונז שטיין. אריין זאלען מיר זוכה זיין צו געהן. אריין זאלען מיר זוכה זיין צו פרעגען ביי דעם ליבען הייליגען בעשעפער וואס איבער אונז. זאלען מיר זוכה זיין אזים יאהר אוים צו בעטען. געמט אונזער ליבער העררר דעם בעכער אין דער רעכטער האנד אונ מאכט א ברכה איבער דעם גאנצען לאנד. מאכט א ברכה נאך אזוי הויך אונד נאך אזוי גיט אז כל ישראלים קינדערלעך זאלען זאגען דרויף אמן. אמן עס זאל ווערען וואהר אז דער מלך המשיח זאל קימען דאס יאהר:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אוֹר לְחוֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל: